

METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

**INNOLD: Mest fra 25-årsjubileet for Førjulsseminarene i Gamle Logen 2017
Fra Systemisk kafé på Litteraturhuset i Oslo med Jim Sheehan.**

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierterapi NFFT.

Utgis normalt fire ganger pr. år (februar, mai, august, november) med deadline den 1. måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni). Opplag 1.300

REDAKSJONEN:

Kari Yvonne Kjølås. Tlf: 32 845773 / Mobil: 900 979 96

Ottar Lingjærdesvei 8, 3403 Lier

Mail: kari.kjolaas@nfft.no / kariyk@online.no

Hilde Ingebrigtsen Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

Jarle Svardal: Homansbyen familievernkontor, 0352 Oslo.

Mobil: 98828378 Mail: jarle.svardal@gmail.com

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

Adresse: PB 51, 2011 Strømmen. (merk post: NFFT / Metaforum).

WEBSITE: www.nfft.no

STYRET I NFFT:

Kristin Sørbrøden Breda Leder

Bærum BUP, Vestre Viken HF, Sykehusvn.34, Bærum gamle sykehus

Mobiltlf. 46936842

Mail: kristinbreda@me.com / kristin.breda@nfft.no

Kristin Helene Dahl. Styremedl. Nestleder

Familiekliviken, Barne- og ungdomspsyk. seksjon, Sykehuset Telemark

HF. Ulefossveien 55, 3710 Skien. Tlf: 40291243

Mail: kristin.helene.dahl@gmail.com / kristin.dahl@nfft.no

Lennart Lorås Styremedl. forskningskontakt.

VID høgskole, Diakonhjemmet, Postboks 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf.: 22451971 Mobil: 98422113 Mail: lennart.loraas@nfft.no

Camilla Jensen Oanes, Styremedl. forskningskontakt.

ABUP, Sørlandet Sykehus, 4606 Kristiansand, Tlf.: 95724601.

Mail: camilla.jensen.oanes@sshf.no / camilla.oanes@nfft.no

Jan Stokkebekk Styremedl. Tlf: 48200945

Bergen og omland familiekontor Bjørnsgt. 1, 5115 Ulset

Mail: jan.stokkebekk@uib.no / jan.stokkebekk@nfft.no

Stine Stockfleth Varamedl./Sekretær. Tlf: 97887606

Mail: stine.stockfleth@gmail.com / stine.stockfleth@nfft.no

Lars Ole Gjermundbo Varamedl. Tlf: 90756952

Avd. for familiebehandling, Modum bad

Mail: lo.gjermundbo@gmail.com lars.gjermundbo@nfft.no

Astrid Flacké Varamedl.

VID høgskole, Diakonhjemmet, Postboks 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf: 48144852 Mail: astrid.flacke@vid.no / astrid.flacke@nfft.no

SEKRETARIAT:

Joe Sowerby Daglig leder / regnskaps- og medlemsansvarlig

Ungdomspsykiatrisk Klinikk, AHUS, Lørenskog

Tlf.: 416 79 801 Mail: joe@digitelling.no / joe.sowerby@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 850,- pr år.

Inkludert i prisen er

4 nummer av tidsskriftet

FOKUS PÅ FAMILIEN

&

4 nr. av medlemsbladet

METAFORUM

Samt rabatter på foreningens
og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348

ANNONSER TIL METAFORUM & www.nfft.no

Vi tar gjerne imot annonser om det som
sker innen feltet, som kurs, seminarer,
ledige stillinger, bokannonser, viktige
begivenheter med mer.

Prisen er:

¼ side kr. 1.250,-

½ side kr. 2.500,-

1/1 side kr. 5.000,-

Annonser til bladet legges om ønskelig
gratis ut på www.nfft.no.

Annonse kun på web Kr. 2.500,-

Annonser for kurs/seminarer med min. 10%
rabatt for NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post til kariyk@online.no

**Frister og adresser står øverst på
denne siden.**

**Bladet Metaforum styres etter
fagpressens redaktørplakat.**

Forsidebilde: Arkivbilde
"Det tiner nå"

INNHOLDSFORTEGNELSE PÅ NEST SISTE SIDE

Det er ikke populært å bli gammel, men de fleste vil gjerne bli det.

Det debatteres og skrives mye om dette med alderdom for tiden. «Ættestupet i velferdssamfunnet», er for eksempel tittelen på den siste i en kronikk-serie av Sissel Gran (Morgenbladet 8. desember 2017). «Mange sier de ikke er redde for alderdommen, og jeg misunner dem», er ett av utsagnene der. Hun har også med et sitat fra filmen Blade Runner, som ble ytret av hovedpersonen, Roy Batty, før han døde: «Frykten for alderdommen må vi godta, og vemodet og sorgen over det som er over, men skammen skal vi avvise.» Det anbefales å lese dette gode innlegget, som også gir noen kraftige spark til velferdsstatens håndtering av de som blir «trengende» gamle. Les gjerne også: «Frykten for å bli usynlig» (20 okt. 2017) og de andre innleggene i serien.

De gamle blir stadig yngre – men de yngre blir stadig tidligere «de eldre»:

Nei vi snakker ikke om «det å være ung inni seg» eller at «70 er de nye 50». Selv om det kan ha noe for seg; Gjennomsnittlig sett – for vi lever jo stadig lenger.

Radioen står på – på P2. «Verdibørsen». Der snakker de også om aldring, mer spesifikt om aldersdiskriminering. Og vi som er ganske gamle for lengst (68-erne) - tror nok temaet handler om oss, og det gjør det jo for så vidt. Men så sier de i programmet noe om hva som regnes som en eldre arbeidstaker i dag – og der ligger brekkpunktet på 56-57 år – (i flg. undersøkelser). De sier videre at til og med for arbeidstakere 50 + medfører alderen store vansker med å skaffe seg ny jobb. Dette uavhengig av om søkeren har spesialkompetanse eller ikke. Det er en sorteringsprosess. Søkere over 50 år blir sortert bort - uten å bli vurdert. Dette fenomenet vil vi tro gjelder storparten av NFFTs medlemmer - selv om foreningen har en bra rekruttering av yngre medlemmer. Og vi som trodde at aldersdebatten først og fremst dreide seg om hvorvidt den endelige grensen for pensjon burde heves ut over 72 år. Aldersdiskriminering er faktisk ulovlig. Alderisme kalles dette. Men dette handler ikke først og fremst om juss, men om holdninger. Hvordan oppsto dette synet på aldring?

Men tilbake til 50åringene. Hva er det som gjør denne aldersgruppen er mindre attraktive for arbeidsgivere? De er jo i «sin beste alder», i mange tilfeller bare halvveis i livet. De er samtidig både erfarne og produktive, og som oftest mer stabile enn de som er enda yngre. De er stort sett friske og oppegående, og er ferdige med svangerskap og småbarnsforeldreansvar og medfølgende fravær – og de har normalt ca. 20 års yrkesaktivitet foran seg – om ikke mer. Vi undrer oss.

Ja dette ble kanskje en litt alderdommelig start på det nye året, men debatten reiser spørsmål de fleste av oss må forholde seg til - før eller senere. Sissel Gran siterer sin gamle nabo: *Når vi godtar aldringsprosessen uten skamfølelse, frigjøres livskraftene*. Kanskje ble dette tema aktivert, her i «Redaksjonens røst» denne gangen, fordi vi og NFFT-styret nettopp har gjennomført et vellykket 20års-jubileum for Førjulsseminarene i Gamle Logen – og at Sissel Gran var en av bidragsyterne der – og en samtalepartner under middagen. «20 år med Gamle Logen – hva nå?» var en del av overskriften, og vi - Hilde, Pål og Kari Yvonne (den gamle Metaforum-redaksjonen) ga en historisk gjennomgang av de 20 årene. Det satte i gang noen tanker om tiden som går. Dette arrangementet kan dere lese mye om i dette nummeret.

Vi kan for øvrig med glede meddele at NFFT-styret har bestemt at Førjulsseminarene i Gamle Logen skal fortsette – selv om Metaforum ikke lenger skal ha hovedansvaret for gjennomføringen.

Det er kanskje litt sent å ønske godt nytt år i februar – men vi gjør det likevel og håper på flere gode NFFT-treff i 2018 – fra oss i Metaforumredaksjonen

Jarle

Hilde

Kari Yvonne
Ansv. redaktør

STYRESIDEN

Kristin Sørbrøden Breda
Leder for NFFT

ORD FRA LEDER:

Godt nytt år!

2017 ble avsluttet med et fantastisk flott førjulsseminar i Gamle Logen.

Det var 20årsjubileum for seminaret og godt over 200 deltakere fikk både en gjennomgang av historien og møte med 4 flotte foredragsholdere som har vært med lenge og fortsatt preger utviklingen av fagfeltet. Ekstra takk til Kari Yvonne Kjølås og Metaforumredaksjonen som har holdt i dette arrangementet i alle år.

2018 markerer et vendepunkt i NFFT. Det er første året vi arrangerer Årskonferanse utenfor Oslo-området. Mange medlemmer har ønsket dette. 8.-9. februar setter vi kursen til Trondheim. Familieterapinettverket som NFFTs styre samarbeider med i Trondheim arrangerer også Systemisk kafe med psykologspes. Ph.D. Rolf Sundet onsdag 6.februar på kvelden slik at

både dere som kommer langveis fra og dere som allerede er i Trondheim kan treffe likesinnede allerede kvelden før oppstart av konferansen. Vi ser fram til 2 fine dager med både lokalt og internasjonalt fokus på familieterapi. Vi gleder oss også til å treffe medlemmene på Generalforsamlingen torsdag ettermiddag. Det er viktig at du som medlem deltar der og lar din stemme høres.

Styret går stadig gjennom svarene som mange av dere medlemmer ga oss i spørreundersøkelsen fra i fjor sommer - slik at vi kan ta inn deres synspunkter i videre planer. Et tema som mange skrev om når vi spurte hva NFFT bør jobbe med framover er å synliggjøre foreningen mer eksternt, og få fram verdien som familieterapi og systemisk arbeid kan ha og har innenfor mange av de fag-områdene vi har i Norge. Dette er styret helt enig med dere om at er viktig. Det står også nedfelt i NFFTs lover i formålsparagrafens første punkt: Å utbre kunnskap om, og skape anerkjennelse for familieterapi og systemisk praksis. Styret kan absolutt bli bedre på dette, så det skal vi ta inn over oss. Men vi trenger først og fremst deres hjelp. Dere er foreningen! Det er dere som kan faget og feltet!

Familieterapifeltet har behov for at mange familieterapeuter skriver om arbeidet sitt i artikler av forskjellig karakter – og forsøker å få det publisert ved steder som har familieterapi som fokus, men også i blader og aviser som ikke primært fronter vårt felt. Vi trenger at dere skriver kronikker i lokalavisen og nasjonalt. Vi trenger at dere holder foredrag om familieterapi på konferanser og seminarer. Vi trenger at dere tematiserer det i deres kommuner, fylkeskommuner, helseforetak, Bufetat og alle andre arenaer hvor det arbeider familieterapeuter. Og snakk med og skriv til politikerne rundt dere. Vær modige, stå sammen og hev røsten! Snakk om relasjoners betydning i alle menneskers liv, og hvorfor og hvordan det er viktig å bidra til at mennesker kan mestre sine liv og sine nære relasjoner. Vis at det bidrar til god folkehelse, at det kan forebygge sykdom, at det kan bidra til mening og samhold og bedre liv. Trekk paralleller fra systemisk tenkning og familieterapeutisk arbeid til samfunnsmedisinen Per Fuggelli som snakket om betydningen av å høre til i «Flokken din». Familieterapeuter kan ta mot til seg og videreføre denne arven – det er slik vi tenker og handler. Vi kan med vår tenkning og forståelse bidra profesjonelt til at individet forstår seg som den unike ene og samtidig er avhengig av flokken. Hvis vi tenker at det er nyttig for folket og samfunnet at familieterapi og systemisk praksis er kjent blant «folk flest» må vi selv sørge for å skaffe plass til de stemmene.

Og en annen ting: Hvis du skriver fagartikler, kommentarer, kronikker, holder foredrag osv – vil jeg oppfordre deg til å signere med navn og profesjon – samt at du er familieterapeut og medlem av norsk Forening for Familieterapi. På den måten kan dere være med å spre kunnskap om at det finnes en interesseforening for familieterapi og markere at det er et betydningsfullt felt!

Dersom dere på forskjellige måter bidrar til å utbre kunnskap om, og skape anerkjennelse for familieterapi og systemisk praksis, vil vi gjerne få vite om det. Skriv og fortell det til NFFT ved leder/styret og til Metaforums redaktør, slik at også vi kan løfte fram medlemmenes aktivitet og evt. bidra til å følge opp lokale initiativ mer nasjonalt.

Vi er også en flokk – over 1000 personer – og står vi sammen i flokken blir vi både sterkere, tryggere og mer synlige! Lykke til med profilering og formidling av fag og interesser i 2018!

Vennlig hilsen Kristin

GAMLE LOGEN

JUBILEUMSSEMINAR

«20 år i Gamle Logen – Hva nå?

TERAPI I TIDEN –
TRENDER OG TENDENSER».

Åpning ved Carl Ferdinand og Terje Meisingset

Salen og forsamlingen 2017

«Førjulseminar, bare ordet i seg selv rommer en hel liten historie ... » skriver tidligere styremedlem, Anne Andersen, i et gammelt referat fra Gamle Logen.

Historien har nå blitt 20 år – og i år feirer vi med fullsatt sal og god stemning fra første stund. Lokalene er som vanlig fint pyntet til jul og vi mottas med varm drikke, bakst og smågodt.

ÅPNING DAG 1:

Metaforum sto for åpningstalen, forfattet av undertegnede, og vi starter med å gjengi deler av denne – fra den første timen - dag 1.

Vi håper de som ikke var tilstede vil ha glede og nytte av denne historiske gjennomgangen - og av referatene fra de 4 hovedforeleserne.

Dagen starter med *tusen takk* til Carl Ferdinand og Terje Meisingset for en flott start på dagen, og løfte om at vi skal ha gleden av å høre mer til disse - sammen andre artister - i løpet av de to dagene. Carl har vært med oss hvert år siden starten – så dette er et lite jubileum for han også!

Publikum ønskes velkommen: - Det er hyggelig å se at så *veldig* mange har funnet veien til det 20. førjulsseminaret her i Gamle Logen – og har hatt lyst til å dele dette jubileet med oss. I år har vi antagelig satt ny rekord i deltagerantall, i hvert fall har vi tangert tidligere rekordholdere: Tom Andersen og Haldor Øvreide.

De som er her denne gangen kommer fra nesten alle fylker i hele landet – fra høga nord til langt i sør - og fra mange ulike fagfelt.

- Vi i NFFT og Metaforum håper dere får to fine og givende dager med de fire flotte foreleserne vi har fått med oss denne gangen. Sissel Gran, Per Jensen, Vigdis Wie Torsteinsson og Odd Arne Tjersland. Velkommen til dere også!

Egentlig var det annonsert at barne- og likestillingsminister Solveig Horne skulle holde en hilsningstale til NFFT denne første timen, under «Ord for dagen», men hun meldte avbud - så vi som skulle ha «ord for dagen» i morgen tidlig valgte å steppe inn for henne – og tjuvstarte litt – på den historiske gjennomgangen – som fortsetter i morgen.

På de følgende sidene gjengis noen utvalgte deler av åpningen fra dag 1:

«20 år i GAMLE LOGEN. ET ALBUM I ORD OG BILDER».

«For dere som ikke vet det så er jeg Kari Yvonne Kjølås, redaktør for Metaforum og den som har hatt hovedansvaret for disse seminarene i 20 år, med mange gode medspillere underveis, blant annet skiftende NFFT- styrer – som de siste årene stadig har blitt mer involvert i planleggingen, (i år spesielt med foreningens leder Kristin Breda). - I Logen-komiteen planlegges nemlig jula hele året.

Så må vi presentere Pål Abrahamsen, selvsagt, også kalt NFFTs far, som var med fra begynnelsen og har vært hjertelig tilstede i alle år. Påls avgang fra Metaforumredaksjonen ble behørig markert på NFFTs årskonferanse i år, men som æresmedlem av foreningen er han fremdeles en kjær «gjenganger» (i positiv forstand) i de fleste av våre sammenhenger.

Hilde Ingebrigtsen ble også tidlig med i redaksjonen og har vært en viktig samtalepartner i planlegging av disse arrangementene – og mye mer – gjennom alle disse årene. Hennes rolle - og flere andre «gjengangere» i Logen, kommer vi tilbake til.

Rikke Helmer har også - i alle år - hatt en viktig rolle i planlegging av juleseminarene, med ansvar for innsjekk, musikalske innslag, og gode innspill.

DET ER MANGE SOM BØR NEVNES OG TAKKES for at dette årlige arrangementet vårt har blitt til den tradisjonen - det er. *Ikke minst alle dere som møter opp her!!!*

Noen av dere har vært her hvert eneste år – og andre *nesten* hvert eneste år. Hva hadde vi vel vært uten dere? Så nok en applaus for publikum!

Noen bilder av publikum gjennom årene

Jeg vil også nevne NFFTs sekretariat som tar imot alle påmeldinger og avmeldinger til seminaret - og tusen spørsmål: etter Pål fulgte Allan Ettrup Hansen og Arne Kallekleiv og nå Joe Sowerby – som NFFTs daglige leder.

Og allerede nå vil jeg gjerne gi en stor takk til Joe for god hjelp til dette med alle de historiske bildene på lerretet i bakgrunnen i dag. Det trengs - for ellers er jeg redd det blir noen litt hektiske morgentimer – med mye ord. (Ja det blir det kan hende likevel) ... men vi håper opplegget vil funke som vi har tenkt! Og at jeg ikke har glemt noe viktig eller forbigått noen som burde vært nevnt i denne sammenhengen.

For ...

*Når selv et komma skaper frykt
og tankestreken får truende innhold –*

*Når kolon inngir angst
for det som skal komme
og alle utropstegn
blir forbigått i stillhet*

*Når nåtiden blir satt i (parentes)
og fremtiden i «gåseøyne»
Da er det på tide å sette sluttstrek før punktum -
eller omvendt. –*

Nei-da - vi skal verken sette punktum eller sluttstrek nå når seminaret nettopp har begynt, men dette var et av de diktene som ble lest under det første juleseminaret ... og dette er det siste av disse arrangemetene jeg kommer til å ha ansvaret for – så det er også en måte å sette sluttstrek før punktum – eller omvendt: punktum før sluttstrek - for en oppgave som har gitt mye glede i mange år, og jeg håper jo at tradisjonen fortsetter uten oss ...

Det ligger jo et spørsmål i den ene overskriften for seminaret: *20 år i gamle Logen – Hva nå?*

VI BEFINNER OSS ALTSÅ I GAMLE LOGEN som opprinnelig ble bygget som konsert- og festivitetslokale i 1839 - etter initiativ fra grev Wedel-Jarlsberg - og huset de fleste av byens fester, ball og jubileer den gang Oslo het Christiania. Bygningen huset også byens fineste restaurant og første teaterkafé, - som senere, på folkemunne ble kalt «Sumpen», hvor byens kunstnere møttes.

Her feiret også Stortinget sitt 50-årsjubileum for unionen med Sverige, og kong Haakon VII markerte sitt 25-årsjubileum som Norges konge. Mindre festpreget er det at rettssaken mot Vidkun Quisling ble holdt nettopp her i Logens store sal. - i 1945.

Etter krigen forfalt bygningen etterhvert totalt, og ble en stund brukt som havnelager, men ble vakkert restaurert tilbake til sin fordums prakt i 1988.

Bygget har altså ca. en 150 år lang historie – og i dette perspektivet blir ikke 20 år så veldig lenge. Men her er vi altså – og dette er *vårt* jubileum.

EN AV HOVEDTANKENE med førjulsseminarene har vært at det skulle være vakkert og annerledes. At det skulle gi noe utover det vanlige til tilhørerne. Noe folk kunne lene seg tilbake å bare ta imot og nyte. En mulighet for fordypning i en eller to terapeuters virke og liv. Uten stress med gruppemøter og workshoper. Et overflødigshorn. En førjulsfest for voksne i en ellers travel hverdag.

DET HAR VÆRT EN UNDERLIG PROSESS å gå gjennom alt stoffet fra tidligere juleseminarer. Blant annet alle gjengivelsene som er samlet i Metaforum. Men når jeg så gjennom de første skriveriene var det likevel som jeg var der igjen – og det kjentes ikke som det var så lenge siden. Men å finne igjen *bildene* var ikke lett, spesielt de eldste, så de vi har med er valgt litt ut ifra det muliges kunst. Min data-sønn hadde nemlig lagt om pc'n min til de nyeste versjonene av Windows og WORD (*ikke* gjør det – gamle ting forsvinner – out in space !!!) Dessuten; Før hadde jeg en pc som gjorde det jeg ba den om, nå har jeg en som kommer med forslag om hva jeg kan gjøre i stedet. Eller ikke bare forslag; den prøver å *true* meg til å gjøre som den vil. Så vi har en strevsom og lite terapeutisk dialog gående – jeg og min PC.

Dette ble litt privat, men jeg *måtte* bare få sagt det!

DET HAR VÆRT VIKTIG Å SKAPE NOEN TRADISJONER:
Så her kommer bilder av noen flere «gjengangere»:

Som dere ser av bildet: Losjeline og «pynten» har vært med hele tiden. Bare blomstene skiftes ut.

Carl Ferdinand, som dere nettopp fikk oppleve, har som sagt vært med alle årene – sammen med forskjellige medspillere, her sammen med Terje Meisingset – som også har blitt en kjær gjenganger etter hvert.

Ja - også henne her da – for noen ... ganske mange - år siden.

Skribentene har også vært viktige for å gjøre arrangementet kjent.

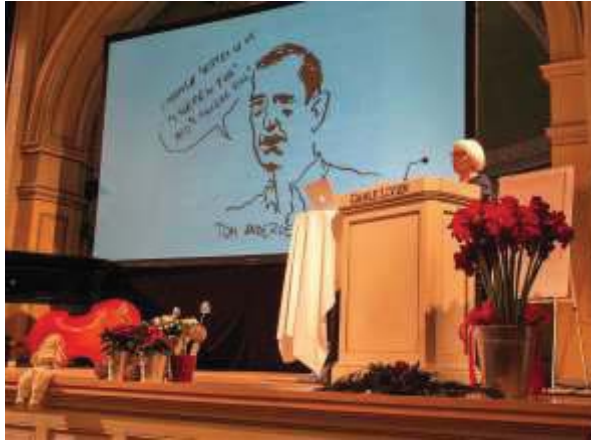
Her i arbeid: Suzanne Børretzen (i midten). Og Metaforumredaksjonens allerede nevnte Hilde. Hennes flotte og fyldige gjengivelser gjennom mange år kjenner nok de fleste her til.

Både Pål og Hilde vil være med på scenen den første timen i morgen – og vi kommer til å vise og nevne alle de 19 arrangementene og de som hittil har bidratt som forelesere. Noen av dem er også tilstede her i dag. Og vi vil ta med noen utvalgte sitater fra hver enkelt - for å illustrere mangfoldet. Noen aktører vil bli gitt litt mer plass enn andre, spesielt blant de første.

For dere som ikke har vært «gjengangere» her i Logen håper vi at denne historiske gjennomgangen likevel kan by på noe nytt og nyttig.

Hilde er med meg på scenen allerede i dag og vil presentere den aller første som bidro i Gamle Logen. En som fortjener en helt spesiell oppmerksomhet i denne sammenhengen: nemlig en av vårt fagfelts nestorer - Tom Andersen. Dette vil samtidig gi dere litt faglig repetisjon allerede nå ved starten av seminaret.

Tom var nemlig den som startet det hele her i Logen ved at han i 1998 ga NFFT en to dagers gratis forelesning – som sitt start-bidrag til Verdenskongressen i familieterapi i Oslo - i 2000.

NFFT-styret, ved leder Kirsti Haaland (også kalt NFFTs mor) og Metaforumredaksjonen, (den gangen bare Pål – og Kari) grep sjansen og synes det burde lages en verdig ramme om mannen og bidraget. Og slik ble det altså – her i Gamle Logen - og siden har det bare fortsatt – til nå ...

Toms overskrift for dagene var:

«NYE PERSPEKTIVER FOR ARBEID MED PSYKIATRISKE TILSTANDER.

Om mangfold og variasjon i våre ytre og indre stemmer.» ... Tenkte vi det ikke ...

Et sitat fra Arild Aambøs oppsummering: *«Terapeuten beveger seg, i billedlig forstand, rundt med en kurv hvor han samler ord som beveger og engasjerer ... disse gir han så respektfullt tilbake til klienten. ...*

Forandring kommer av seg selv –

den nye historien kommer av seg selv - bare en holder seg til uttrykket (benevelsen/ordet). - Terapi blir kunst! ...

Og mange her synes nok at de kan høre Tom snakke.

Hans hovedbudskap var altså å lytte, samle ord og gi tilbake.

Det å finne en løsning er ikke like viktig som det å være i språket og skape nye forståelser og meninger.

Tom var nært knyttet opp mot den språkssystemiske tradisjonen, og er vel aller mest kjent for etablering av reflekterende posisjoner / reflekterende team.

Behandlere i et reflekterende team tar, som kjent, avstand fra ekspertrollen. Teorien er at klientene selv finner løsninger, ved å lytte til det de selv sier, og hva de hører teamet reflekterer over. Klienten kan bevegges til et nytt sted gjennom denne prosessen, og terapeuten har ikke kontroll over hvor veien går videre.

Tom ble - og er - også kjent langt utenfor landets grenser for sine tanker. Han samarbeidet mye med Harry Goolishian, Harlene Anderson, Gianfranco Ceccin, Peggy Penn og nylig avdøde John Shotter – for å nevne noen ...

Og hvis Kirsti og Pål kan betegnes som NFFTs mor og far – så var kanskje Tom en slags fadder – som stadig var tilstede ved NFFTs arrangementer.

Og her overlates ordet til
Hilde Ingebrigtsen:

JA - FØRST OG FREMST TAKK TIL TOM ANDERSEN, (professor i sosialpsykiatri), som dessverre døde plutselig for 10 år siden – Han rakk så vidt å bli 71 år gammel.

Men han sto også for egne begivenheter; som de minneverdige Juniseminarene nordpå - med Tromsøgruppa, og han var sterkt involvert i Nordkalott-samarbeidet - i mange år.

Tom hadde lite hjelp med seg i form av PowerPoints og lignende de to dagene i Gamle Logen. Bortsett fra et par videosnutter. Han sto stort sett rett opp og ned ytterst på scenen og snakket *til* – og *med* – et lydhørt publikum.

Tidligere leder av NFFT, Helge Eliassen, skriver blant annet i sin oppsummering fra 1998: *«For meg ble dette to dager med mange sterke og fine inntrykk. Noen av disse danser enda rundt om i mine indre samtaler – så aktivt at de er til sterk inspirasjon i mitt arbeide som terapeut. Kanskje kommer det fra hans ord om at vi gjerne kan være mindre opptatt av å skulle bidra til forandring og heller jobbe mer med å være tilstede og sanse hva som synes viktig for andre? Kanskje skyldes det inspirasjonen fra et varmt og respektfullt menneske?»*

Både det første juleseminaret og NFFTs Verdenskongress i Oslo gikk med stort overskudd – og det har disse seminarne også gjort – totalt sett. Så nok en gang - takk til Tom - som bidro så raust og til daværende leder av NFFT – som ga Metaforum-redaksjonen *frie tøyler* til å utforme seminarne videre ... Frihet er viktig for å stimulere til - og for å bevare - et engasjement.

Her tok vi med et hyggelig bilde fra fagmiljøet og stemningen på denne tiden: Pelle Slagsvold - NFFTs sist avgåtte styreleder, Tom og Arild Aambø – en NFFT veteran og på mange måter en gjenganger i Logen han også – både som foreleser og pianist.

Kari Yvonne overtar ordet igjen:

Takk til deg Hilde.
Og ja – en stor takk til Tom.

Jeg fikk lyst til å avrunde med to korte sitater fra Frank Eriksen, familievernets egen poet, og også en av «gjengangerne» her i Gamle Logen, som har gitt ut 10 diktsamlinger.

Utdragene er fra hentet fra et essay Frank skrev til Metaforum etter Toms bortgang.

«Det må være et behag i samtalen», sa Tom Andersen under en av sine årlige workshops på Vetre; *«det må være en behagelig temperatur».*

Og Frank spør oss: *«Går samtalene og refleksjonene som Tom satte i gang over Nordkalotten og i verden, med samme mjuke sterke kraft videre?»*

Vi håper det. Gå gjerne tilbake og les mer om Toms arbeide på nytt, og hold historiene våre og det systemiske grunnlaget ved like og i hevd. For fremdeles er vel det systemiske perspektivet et “hjerte” i familieterapiens verden? Eller er det ikke sånn lenger?

Seminaret denne gangen har som kjent «Terapi i tiden - Trender og tendenser» som hovedoverskrift. Så hva *har vi vært* opptatt av og hva er vi opptatt av *i dag*? Og hvordan ser fremtiden ut? Vi bare spør – og kanskje kan de to dagene her, med de fire foreleserne og historiene om oss, gi noen svar.

Og som en overgang fra Tom og ordene – til Sissel og kjærligheten i neste økt – tar vi med første vers av Arnulf Øverlands dikt:

ORDET

*Hele mitt liv har jeg søkt det ene ord,
som skulde gå fra mitt hjerte like til ditt,
tyst som et åndedrag, men tungt av mening,
være et hemmelig møte mellom oss.
Jeg vilde si dig alt, hvad jeg vet og tror,
med det ene ord.*

Historien og albumet fortsetter i første økt i morgen!
Ha en fin dag videre.

Og vi hører «Snowfall» med Solveig Slettahjell i bakgrunnen når vi går til pause.

Fra forsamlingen 2017

Noen flere «historiske» bilder:

Ulf Jansen, Gunnar Engen, Bitte Bye Palm 2009 - Rikke Helmer takker Judith van der Wee 2010 - Svend Aage Rasmussen, Inger Ulleberg, Ella Kopperud 2012

Sissel Gran er psykolog, spaltist og forfatter. Hun har vært medlem av NFFT i en årrekke og har bidratt for foreningen i mange sammenhenger. Kjent fra media gjennom mange år for sitt arbeid med parrelasjoner.

I tillegg til faste spalter i aviser og blader, artikler i forskjellige fagtidsskrift og drift av en populær blogg (Hektablogg) samt en godt besøkt hjemmeside, har hun bl.a. skrevet bøkene: «Kjærlighet i hastighetens tid» (Aschehoug 2004). «Kjærlighetens tre porter» (Aschehoug 2007). «Hekta på et håp om kjærlighet», sammen med Nora Skaug) (Aschehoug 2010). «Det er slutt - Historier om løsrivelse» (Aschehoug 2016)

Sissel introduseres og takkes av Kristin Breda

Sissel Gran.

«Når kjærligheten går i terapi

- Emosjonsfokusert arbeid med par som strever»

Gjengitt av Kristin S. Breda

Sissel Gran er parterapiens førstedame i Norge!

Hun har gjennom en årrekke medvirket til fantastisk folkeopplysning om parforholdets alle irrganger. Hun har en form som treffer oss alle og som vi kan relatere oss til. Det er alltid en glede å lytte til hennes foredrag. Men særlig den måten hun i TV, media, presse, blader og bøker har bidratt til at hele befolkningen har fått innblikk i tanker og refleksjoner om parforhold er forbilledlig.

Sissel entret scenen i Logen som første gjest og tok publikum med storm.

Hun snakker ærlig og reflektert om muligheter og utfordringer og hjelper oss å finne fram i vårt eget par. Hun har et eksistensielt perspektiv som er verdifullt, hun reflekterer klokt og forståelig om vanskelige temaer, hun utfordrer, løfter og trøster oss.

«Alt henger sammen med alt» sa hun, og fortalte berørt at Carl Ferdinand som akkurat hadde spilt og sunget «It had to be you» for oss, også gjorde det for hennes far når han fylte 90 år. Det var hennes foreldres låt gjennom et langt liv.

Hun snakket om emosjonsfokusert terapi, EFT, som en humanistisk og systemisk tilknytningsorientert terapi, som av og til kan restituere parforhold. Så spør hun: «Hva med oss terapeuter? Kan EFT faktisk være en buffer mot terapeutens selvtvil og utbrenthet?»

Hva er egentlig kjærlighet? Kjærlighet kan forstås som «adult bonding» sier Mario Miculincer, og denne bondingen forutsetter tilknytning, omsorg og attraksjon/ sex. Det handler mye om biologi. Som hos barn skrus tilknytnings-systemet vårt på når vi trenger omsorg og beskyttelse, og omsorgssystemet vårt aktiveres for å svare på tilknytnings-signalerne hos den vi elsker. Vi setter oss selv til side. Par snakker ikke så mye om sex, sier Sissel og viser til Esther Perel som spør om sterk tilknytning og omsorgsfølelse noen ganger kan bli erotikkens antagonist. - Vi er vandrende motsetninger. Vi søker på samme tid trygghet og sitring, kontinuitet og forandring, tilhørighet og frihet, nærhet og avstand.

Hun forteller at Wenche Mühleisen i sin bok «All gjeldende fornuft» stiller det sorgfulle og skambelagte spørsmålet til partneren: «Hvorfor begjærer du meg ikke lenger?» Relasjon blir preget av omsorg og tilknytning, men ikke begjær. Dette er utfordrende for mange terapeuter som tror på EFT – er kanskje ikke trygg tilknytning nok til å holde erotikken levende i et parforhold?

Sissel trekker fram et annet paradoks etter utroskap – hvis de søker hverandre igjen, kanskje erotikken har vært død, men da tar det fyr! Det blir veldig mye sex, lidenskap og nærhetstrang.

«De driver utroskapspartneren ut», sier Sissel. «Når den du ikke lenger begjærte plutselig er attraktiv igjen fordi du har stått i fare for å miste. Men også fordi den andre har blitt begjært av en annen.» Utroskap får den andre til å «se» igjen.

Kjærlighet er et av kunstens grunntemaer.

Tristan og Isolde, ca. år 1100-1200, den første kjærlighetshistorien - skrevet på folkespråket lingua romana (derav begrepet romantisk). Det gikk dårlig med dem – de døde. Moralen var: Så dårlig kan det gå hvis man følger sitt hjerte!

Nå følger jo folk sine følelser som aldri før! Sier Sissel, og peker på hva hun mener er parforholdets store oppgave i 2017:

Fra det tradisjonelle fornuftsekteskapet, til det romantiske ekteskapet, til parforholdet som et sted for alt; selvrealisering, vennskap, trygg havn, lidenskap, likestilling, romantikk, barn og familie, karriere ... Det går ikke alltid så bra!

Er det en skam å være avhengig av en annen i 2017? Par trenger hverandres oppmerksomhet og beskyttelse. «Jeg vil at du skal passe på meg». *Vi terapeuter må hjelpe dem å si det!* sier Sissel. «Vi trenger alle et livsvitne – den andre - som identitetsbekreftende faktor».

Kunst – som film og litteratur – hjelper oss å gjenkjenne dette i oss. Filosofer og

tenkere likeså. Sissel siterer John Donne, 1624: «Intet menneske er en øy».

Per Fugelli er opptatt av «flokkene». Vi er flokkdyr også i 2017, sier Sissel. Partneren er den moderne flokken, og det er risikabelt.

Sissel beveger seg kraftfullt og gestikulerende frem og tilbake over den store scenen i Logen. «Er dere med meg?» spør hun. Og flokken hennes nikker og smiler.

Hun fortsetter ivrig – om forelskelse og kjærlighet:

«En forelsket person (som har fått den andres gjensvar) er kommet «hjem»: - Jeg er hel, jeg er trygg, jeg våger alt, min elskede er ufeilbarlig, min elskede er et under. Nå begynner det virkelige livet»

«Bare 11 % forelsker seg – «pang!» sier Sissel. - For mange vekkes interessen for den andre langsomt og over tid. Vi vet for eksempel at effekten av gjentatt eksponering kan gi forelskelse. Forelskelsen gir en følelse av vekst. Den som opplever forelskelsens gjensvar blir en bedre utgave av seg selv. Intens positiv affekt gjør at vi tør mer, forstår mer og vil mer.

Jeg forble jo ikke så «large», sier Sissel, og fortalte om campingtur med ny kjæreste ... Hun krydrer hele foredraget med små anekdoter om seg selv og eget følelsesliv, og eksempler fra en rikholdig terapeutpraksis.

Hun fortsetter: Kjærlighet er noe annet enn forelskelse, det er en utvikling:

Forelskelsen er urolig og eksaltert.

Først etter ganske lang tid kan vi snakke om at det dannes et emosjonelt bånd der den andre etter hvert blir vårt trygge sted, vår primære tilknytningsperson.

Reisen kan være smertefull. «Love Hurts» sang vi sammen med Everly Brothers på 60-tallet. Kjærlighet kan oppleves som en utvidelse av selvet. Kjærlighet handler om å integrere den andre i seg selv. Det vokser frem et mentalt bilde av et vi.

Hun minner oss om det Philip Caillè sa: «En og en er tre.» Paret er noe mer enn deg

og meg, vi kan snakke om fornemmelsen av et indre par.

Sissel nevner også Aron & Arons forskning om selvutvidelse som kan måles gjennom «The inclusion of other in the self-scale». Par bes om å peke på sirkelpar som overlapper fra liten til i stor grad – hva karakteriserer deres parforhold? Gjennom å gjennomføre en felles, krevende oppgave, rapporterer mange at de opplever større grad av overlapping enn før de utførte oppgaven sammen. Sissel snakker seg varm om når hun og mannen går på dansekurs. Når damer inviterer mannen med på dansekurs skjer det ting! Det kan øke fellesskapsfølelsen, de mestrer noe sammen, lærer noe nytt sammen, takler en fysisk utfordring sammen. Det styrker paret og følelsen av samhörighet.

Så snakker hun om forfallspunktet – den lille svarte flekken i hjertet. Den begynnende konflikten mellom tilknytning og frikobling, sammensmelting og autonomi, nærhet og avstand, trygghet og eventyrlyst ...

Reverseringsprosessen; Selvet krymper - en opplevelse av gjentatte skuffelser, krangler og knekkpunkter, av at relasjonen ikke lenger er den samme kilden til inspirasjon. Paret kommer ofte i terapi først når «dis-affection» - «avelskings-prosessen» - er i gang.

John Gottman snakker om den negative grunnstemningen som preger parforhold som fungerer dårlig: nedbygging av varme følelser hos den enkelte eller begge, avprogrammert hengivenhet, dårlig evne til å reparere konflikt, emosjonell smerte, sexmas/sexnekt

Hva er bestillingen når par vil ha hjelp? spør hun og svarer: «Vi kommuniserer dårlig, han/hun har vært utro ... Og ikke minst dette: «jeg har mistet følelsene». «Det er ikke sant!», sier Sissel. Det er masse følelser, men det er mye sinne og lite varme følelser. Hovedfølelsene i smertefulle parforhold.

Sissel sier at det er fantastisk at kollegaer utholder dette arbeide i årevis.

«Det er som en kamp på liv og død for mange par», sier hun. Hovedfølelsen for mange er «jeg dør». De negative følelsene kan være så intense! Det er en stor utfordring for terapeuten. Og hun forteller at hun tidligere kunne bli helt paralysert av disse følelsene.

Paret er overveldet av sitt strev – men også terapeuten kan føle seg overveldet! Da kan man virkelig føle på «sin indre Dag» (Samlivsterapeuten i Atle Antonsens skikkelse som ikke tror på parterapi og tørt og brutalt kan si ting som: «Dette parforholdet er på vei mot den elektriske stol!»)

«Hovedfølelser» i smertefulle parforhold (Sitater fra boken "Det er slutt" 2016)

Jeg fikk ikke puste
Jeg følte meg kvalt
Jeg kjente ikke meg selv igjen
Jeg ble en fremmed for meg selv
Jeg følte at jeg døde
Jeg hadde panikkfølelse hver dag
Jeg følte meg usynlig
Det var som om jeg ikke eksisterte
Jeg følte meg utslettet
Jeg følte jeg forsvant
Jeg følte jeg druknet
Jeg følte meg ensom,
som på en øde øy

I sum: En opplevelse av eksistensiell nød

Paret er overveldet av sitt strev – men også terapeuten kan føle seg overveldet!

Behovet for nærhet og bekreftelse varer hele live (John Bowlby), og spørsmålet er det samme for barn, voksne og gamle: "Er du her for meg?"

De færreste av oss preller vanskelige terapier av på. *Vi må snakke med gode kollegaer*, sier Sissel. *Vi må ha et leirbål*, som kollega Per Isdal kaller dette, venner, kolleger, mennesker som virkelig kjenner oss og kan ta oss imot - der vi kan fri oss fra situasjonen.

Dette blir mer krevende framover; med fokuset på produksjonstall – alt skal gå så fort! Vi må være mer påpasselige framover og ta vare på oss selv.

«Vi må ikke si til unge kollegaer at de ikke må ta med seg jobben hjem!

– alle tar med seg jobben hjem! Ikke skap skam! Vi må finne måter å håndtere det på. Å være terapeut er en yrkesrisiko og vi trenger støtte til å finne leirbålet – et sted å snakke uten å skamme seg. Selvtvil oppstår hos alle», sier Sissel. Hun spør – «Var jeg godt nok rustet til møtet med par? «– og svarer selv «NEI. Jeg kunne mye, men kunne lite om følelser – både mine egne og klientenes.»

Hun forteller om en periode da hun jobbet på 16. avdeling på Ullevål; der de jobbet med familier og hadde reflekterende team, sammen med bl.a. Reidar Selbekk, Pål Abrahamsen og Kirsti Haaland. Det var en fantastisk tid og det gikk bra, men hun husker også at de fikk noen opplevelser hvor de ble utfordret av klientene på det kognitive fokuset og det å være så flinke.

«Vi var ikke tilstrekkelig opptatt av hjertet», sier Sissel.

Hun forteller om at hun i 2006 ble glad da hun «oppdaget» EFT gjennom Sue Johnsons artikkel i Psychotherapy Networker: «Are you there for me?»

Her ble det børstet støv av John Bowlbys teorier om tilknytning som et grunnleggende behov fra vugge til grav. «Han revolusjonerte vår forståelse av betydningen av tilknytning mellom foreldre og barn. I min femtitalloppvekst var jeg ofte vitne til at mødrene ristet av seg barn som insekter», sier hun. «Det var en del av herdingen. Barn måtte ikke skjennes bort, bli bløte. John Bowlby kjempet hardt mot denne holdningen».

Sissel sier at Bowlbys forskning er relevant for kunnskap om voksne par. Behovet for nærhet og bekreftelse varer hele livet.

Hun snakker om Parforholdets emosjonelle kontrakt, slik Les Greenberg, den andre nestoren i EFT, beskriver denne:

1. Hold meg, vær der for meg - Tilknytningen
2. Se meg, anerkjenn meg - Identitetsforståelsen

Brudd på den emosjonelle kontrakten handler om tilknytningslengsel som ikke blir møtt og at man ikke lenger blir sett og anerkjent av den andre. Det utløser separasjonsangst, panikk og sorg, ofte skam over ikke å duge, ikke bli regnet med. Hva er så problemet for mange par? De greier ikke å snakke fra et sårbart sted, sier Sissel, men tyr til sekundære strategier /overlevelsesstrategier:

- enten hyperaktivering av Tilknytnings Systemet (TS) - Frykt skaper pågåenhet – «jeg skal tvinge deg til å høre på meg!»
- eller deaktivering av TS – Frykt skaper unnvikelse – «jeg kan ikke regne med deg – jeg beskytter meg mot deg»

Paret utvikler det vi kaller den destruktive grunnscenen der den enes atferd, tanker og følelser, aktiverer den andres og der paret låses i en konfliktsyklus. I EFT er det denne syklusen vi forsøker å kartlegge og punktere.

Par i krise sender ut kaos signaler:

Terapeuten trenger: Et kart – hvor er jeg? Og et kompass – hvor går jeg?

Sissel sier at hun prøver å styre bort fra detaljtunellen når hun jobber med disse parene. Forsøker å gi empatiske intervensjoner og er opptatt av inntoning. Si at «jeg kommer til å avbryte dere». Hun sier at hun selv ikke spør så mye, men «reflekterer det jeg ser og undrer meg over hvordan det må kjennes.» Hun er opptatt av empatisk refleksjon, empatisk tolkning.

Det er viktig med anerkjennende intervensjoner og systemiske intervensjoner.

Sissel snakker varmt om å arbeide for at paret skal oppleve korrigerende emosjonelle erfaringer i en her og nå atmosfære, «vi snakker i EFT om softening moments». Hun snakker om RISSSC – en huskeliste for terapeuten: Om å repetere det vi ser (Repeat), om å plukke opp klientens bilder og metaforer (Image), om å bruke enkle ord (Simple), myk stemme (Soft), langsamt tempo (Slow) og klientens egne ord (Clients Words).

Det går mot avslutning av vår tid med Sissel Gran i Gamle Logen for denne gang.

Hun snakker om Sigrid Undset – om hjertenes uforanderlighet. - *Forandrer hjertene seg i vår tid?* spør Sissel. Det er mange skilsmisser. Er det mer forbeholdenhet og mindre tro på kjærlighetens varighet? Kan de unges mange erfaringer med foreldres samlivsbrudd slå ut i frykt for å risikere seg selv i møtet med en mulig partner?

Og hva med «Digital Dating» - og valgets kval. Hva med monogamiet og det lengevarende forholdet når seksuelle vaner er blitt vonde å vende? Spør Sissel – og takker for seg.

Salen applauderer varmt og lenge.

Relevant, poengtert, til ettertanke, allment, hverdagslig, gjenkjennbart i alles liv – og viktig.

Takk Sissel Gran

kristin.breda@nfft.no

PowerPointene vil bli lagt ut på www.nfft.no

Om sertifisering som EFT parterapeut:

Hva er poenget med å bli sertifisert?

Sertifiseringen er ment å være en kvalitetssikring - sertifiserte EFT terapeuter har vist i praksis at de har utviklet viktige ferdigheter og behersker modellen godt. For å bli sertifisert som EFT terapeut må man delta på relevante kurs, få veiledning på eget arbeid og legge frem to videoer av eget arbeid som en slags eksamen. I Norge er det foreløpig ikke så veldig viktig at man er sertifisert i en bestemt terapimetode. Men det å ha et mål om det og gå gjennom hele prosessen for å nå målet, er veldig utviklende for deg som terapeut.

Krav om kursing

Du må ha fullført et fire-dagers grunnkurs og påfølgende ferdighetskurs (CORE SKILLS). Core skills kursene organiseres som regel som fire 2 dagers kurs. I Norge har vi komprimert kursene til to samlinger a 4 dager. Core skills inkluderer både trening på ferdigheter og veiledning på egne videoer.

I USA kan man ta et "advanced externship" istedenfor Core Skills. Dette er et kortere kurs, og man har da mer veiledning isteden for å delta på Core skills. I Norge har vi foreløpig ikke tilbud om denne typen kurs. Vi mener at Core Skills er en bedre måte å tilegne seg nødvendige ferdigheter på.

Krav om veiledning

I tillegg til å ha gjennomført kursene, må man ha hatt minst 8 timer individuell veiledning. I veiledning ser man på egne videoer sammen med en veileder, får videre hjelp til å utvikle ferdigheter og forstå trinnene i modellen. Veileder vil også gi tilbakemelding om videoer som kan brukes til sertifisering. De fleste vil ha behov for mer enn åtte timer veiledning. Åtte timer er et minstekrav.

Hvis man ikke har tatt core skills, men kun grunnkurs og et videregående kurs (advanced externship) så må man ha mist 24 timer gruppeveiledning i tillegg til 8 timer individuell veiledning.

Veiledning kan man enten få via internett (på skype) eller ansikt til ansikt. Sertifiserte veiledere kan du finne her:

<http://www.iceeft.com/images/PDFs/EFTsupervisors1.pdf>

I Norge er det for tiden 3 veiledere som er under sertifisering, og veiledningen hos disse godkjennes i din sertifiseringsprosess.

Krav om å legge frem video

Når man er klar for sertifiseringen må man velge to videoklipp. Det skal være videoer som viser 20 minutt av en terapisesjon sammenhengende. Det ene klippet skal være fra fase 1 av terapien, det andre klippet skal være fra fase 2. Videoene må transkriberes i sin helhet, og i transkripsjonen skal du kommentere hva du gjør, hvilke intervensjoner du bruker osv. Videoene og transkripsjonene blir gjennomgått av ICEEFT i Kanada. Det betyr at transkripsjonen må være oversatt til engelsk. Hvis det mangler noe i videoene, så får man konkret tilbakemelding om dette, og blir da bedt om å sende inn en ny arbeidsprøve.

Mer informasjon om sertifiseringsordningen og annet kan du finne på ICEEFTs nettsider www.iceeft.com

2 timer plenumsforelesning med professor Per Jensen:

«TERAPEUTERS LIV OG PRAKSIS

- På leting etter forståelser av hvordan
familieterapeuters kliniske praksis kan henge
sammen med deres personlige og private erfaringer»

Oppsummering ved Erna Henriette Dahl Tyskø

Per Jensen, en inspirator, bauta og nestor innen familieterapi og systemisk praksis. Jensen er forfatter av flere viktige fagbøker, og en svært viktig og bidragsytende stemme innen fagfeltet.

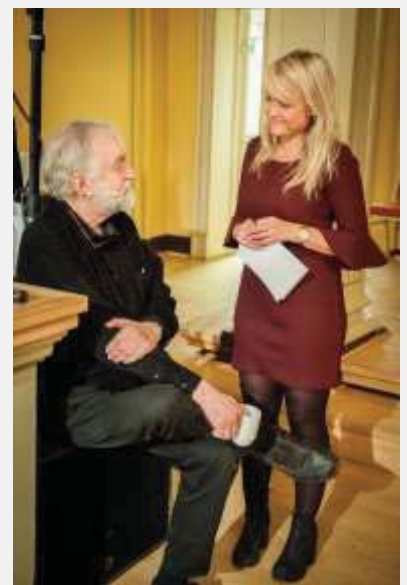
Tema for Per Jensens plenumsforelesning i Gamle Logen var: *Terapeuters liv og praksis, på leting etter forståelser av hvordan familieterapeuters kliniske praksis kan henge sammen med deres personlige og private erfaringer*. Per presenterte sine ideer om terapi, og sammenhengen mellom terapeuters personlige private liv og deres kliniske praksis. Han innledet sitt foredrag med å si at dette temaet har interessert han i hele hans yrkesaktive liv. Da han bestemte seg for å forske på hva terapeutene bringer med seg av egne livserfaringer inn i terapirommet oppdaget han at dette var et svært under-utforsket tema. Han har alltid visst med seg selv, fortalte han, at de han møter som terapeut ikke bare møter den profesjonelle delen av han, men også privatpersonen Per.” Det er liksom ikke noe vei utenom” sa han til en lydhør og lattermild forsamling. Privatpersonen Per vil møte de han møter med sine følelser, sine erfaringer og sine betraktninger om livet.

Per Jensen

**Familieterapeut, professor i
familieterapi – VID**

Per er en velkjent person i det familieterapeutiske fagmiljøet, ikke minst som studieleder, veileder og underviser ved familieterapi-utdanningene ved Diakonhjemmets høgskole (nå VID). Han er også artikkelforfatter og har vært medforfatter av flere aktuelle bøker, vi nevner to av dem: *“FAMILIEN - PLUSS ÉN - Innføring i familieterapi”*, sammen med Håkon Hårteit. (Universitetsforlaget 2004 - 2. Utgave). *«MELLOM ORDENE - Kommunikasjon i profesjonell praksis»*, med Inger Ulleberg (Universitetsforlaget 2011). Per har også vært Medlem av NFFT i alle år.

Erna Tyskø både introduserer og takker
Per Jensen i Gamle Logen

Power Pointene er lagt ut på www.nfft.no

Virkningsdiskursen

Per Jensen ønsket spesielt å presentere to hovedtema han var opptatt av i terapi: Det ene tema har han kalt virkningsdiskursen. Det andre tema handler om hvorvidt terapi har noen virkning. Virkningsdiskursen handler om hva man antar virker i terapi. Hva er det vi lener oss på når vi skal prøve å forstå familierapi? Hvilken forståelse har vi med oss, hva er det vi tror på, og hva er retningen vår? Per ytret en bekymring for at noen terapeutiske metoder får forrang foran andre, basert på dikotomien om at noen terapeutiske metoder virker bedre enn andre. Per hevder imidlertid at ingen terapeutisk metode virker i seg selv, men kun sammen med terapeuten. Han dro i den anledning flere paralleller til den medisinske verden hvor årsaksforklaringer og en lineær forståelse er den dominerende. Årsaksforklaringer og den lineære måten å tenke på er blitt en del av en kultur som sitter dypt i oss, også innen flere deler av familierapifeltet. Hadde verden vært organisert slik at mellommenneskelige vansker best kunne blitt løst ved å lokalisere årsaken, så hadde den terapeutiske jobben vært mye enklere. Når vi overfører ideer fra medisinen til terapeutisk behandling mener Jensen at vi ender vi opp med det samme som filosofen Skjervheim kaller *instrumentalistiske feiltagelser*. Skjervheim kritiserte pedagogikken for å se dannelsesprosesser som noe man kan måle og kontrollere på samme måte som tekniske prosesser i industrien. Evidensbasert praksis innen psykoterapi er problematisk sier Per.

VIRKNINGSDISKURSEN:
**"Når det gjelder helse
ser det ut til å være
statens mål at vi alle bør
leve evidensbaserte liv "**

Fra «Evidensbasert toalett-trening»
Tor-Johan Ekeland,
Morgenbladet 21. september 2007

Psykoterapi - virker det?

Per Jensen fortalte så om en studiereise han hadde sammen med familien sin i 1995. Denne reisen leder oss over på det andre hovedtemaet. Han var da i California hvor familien skulle på stranda. I følge Per så egner han seg lite til å sitte alene uten å ha noe å lese på. Da hadde han funnet seg bedre til rette på en bar. Han endte med å kjøpe seg et magasin i en kiosk i nærheten. På forsiden av bladet sto det: *Psykoterapi- virker det?* Et tema som en psykolog kalt Martin Seligman hadde forsket på. Per sin nysgjerrighet ble vakt med en gang han så forsiden på magasinet - som syntes å fremheve en del overraskende momenter. Det som imidlertid ikke var overraskende var konklusjonen om at det var god hjelp i å gå i terapi. Det som derimot overrasket veldig var at det ikke var særlig forskjell på hvilken type terapi folk fikk. Ingen terapiform innen hele psykoterapifeltet virket bedre enn andre. Men det var store forskjeller mellom terapeuter, og det var større forskjeller mellom terapeuter *innen* de samme skoleretningene, enn i mellom de ulike skoleretningene. Grunnutdanning så heller ikke ut til å spille noen rolle når det gjaldt resultater i terapi. En god start betydde derimot mye for terapiforløpet, og la grunnlag for et godt utbytte av terapien.

Skal man forstå terapi må man forstå mange elementer som virker sammen

Michael Lambert er en anerkjent psykoterapiforsker som i 1992 skrev en artikkel om fellesfaktorene som virker i terapi. Denne forskningen viser blant annet at utenomterapeutiske forhold, den terapeutiske relasjonen og forventninger/placebo utgjør 85 % av faktorene som forutbestemmer positiv forandring. De resterende 15 % utgjøres av behandlingsmetode eller teknikk. Jensen fortalte at Lambert var så anerkjent at denne modellen kun var basert på hans egen erfaring, nærmest ristet ut av ermet. Per viser også til Bruce E. Wampold som skriver at det ikke er et snev av bevis for at forskningsbasert behandling er mer effektiv enn annen behandling.

Per utfordret så forsamlingen om å snakke to og to sammen om følgende:

- *Har du noen kunnskaper, ferdigheter eller holdninger som du har tilegnet deg eller hentet fra arbeidet med klienter som du har tatt inn i ditt private liv? Når har det vært hjelpsomt, og når har det vært forstyrrende?*

Etter noen minutter ba Per de som hadde en slik historie å fortelle å rekke hånda i været. Da han så at nesten alle i salen hadde en hånd oppe, utbrøt han til latter fra salen: «*det er jo helt sjukt*». Han minnet igjen om hvor lite dette er forsket på, og hvor aktuelt tema er.

Parallelle forbindelser og resonans

Pers forskning kulminerte i doktorgradsavhandlingen; *The Narratives Which Connect* (2007). Under dette arbeidet innhentet han informasjon både ved å intervjuere terapeuter som skulle bidra til forskningen, men også med å be de ta med ett opptak fra en første-samtale med en klient. Bakgrunnen for dette var at han hadde tanker om at det kanskje var en sammenheng mellom hva det er terapeuten interesserte seg spesielt for, og det terapeuten stopper opp ved i terapien. Per beskrev at han var åpen for at han ikke ville finne noe spesielt, men som den konstruktivist han var ville han forsøke å lage noen sammenhenger. Han presenterte analysen sin for informantene ved å introdusere dem for det han synes å finne mening og sammenheng i, ved å spørre om det ga mening for den enkelte. En slags validering som ble viktig for han slik at materialet var troverdig. Underveis oppdaget han at tema som terapeutene var spesielt opptatt av i terapirommet hang sammen med temaer i terapeutens eget liv. At terapeutens erfaring kunne være med å forme temaene i terapirommet. Parallelle historier i terapeuten og klientens liv gjorde at Per valgte å lage et prosjekt i prosjektet. Dette kalte han *parallelle forbindelser*. Basert på egne erfaringer terapeuten har fra eget liv gir klientenes historier gjenklang i terapeuten når gjenkjennbare tema berøres. Graden av gjenklang er ulik. Nyansene av gjenklang ønsket Per å finne mer ut av. Hvorfor snakker vi så lite om denne resonansen i veiledning for eksempel. Noe av målet i prosjektet ble å skape et slags språk for å beskrive dette. Dette endte i resonanskartet. *Relasjonell resonans* var det kartet tok utgangspunkt i, og temaene i kartet er basert på helt konkrete historier fra hans doktorgradsprosjekt som han ga oss innblikk i.

Per Jensen klarte nok en gang å ta de fremmøtte med på systemisk vandring i spennende landskap. Med omveier og snarveier om hverandre - ispedd en god dose humor - slik bare han kan.

Erna Henriette Dahl Tyskø
Familiekoordinator, Leder koordinerende enhet - Ørland kommune
Email: erna.tysko@orland.kommune.no

Noen prosjekter:

What Therapists Learn from Psychotherapy Clients: Effects on Personal and Professional Lives, Sherry Hatcher et al 2012
Familieterapeutens personlige historier og erfaringer fra familieterapi - På jakt etter X-files, Alicja Olkowska 2012
The Contribution of the Quality of Therapists' Personal Lives to the Development of the Working Alliance, Nissen-Lie/Havik 2013
Terapeuters private liv og arbeidet som paraterapeut, Jensen 2017
How do the Professional Lives of Family Therapists affect their Private Relationships: a Qualitative Study, Tyskø/Lorås 2017
The resonance from personal life in family therapy supervision, Ulleberg/Jensen, 2017

Fra festmiddagen torsdag kveld

Mens vi venter:

Kristin Breda, Hilde Ingebrigten, Kristi Haaland, Josefine Tanum og Pål Abrahamsen

Lennart Lorås og Einar Egenæs
Stine Stockfleth og Gjermund Fossli,

Janne Helen Svendsen og Ellen Wego

Rundt 70 personer møtte til festmiddag i Strangersalen i Gamle Logen. Vakkert pyntet og innbydende. Abelskoret åpner med lette førjulssanger – og vi kommer i stemning. Kari Yvonne Kjølås ønsker velkommen og det er taler av Kirsti Haaland og Hilde Ingebrigtsen - med andre innslag og historier underveis. Hans Christian Michaelsen takker for maten med en flott jubileumstale på rim. →

Abelskoret åpner middagen

Sissel, Odd Arne og Pål

Terje Meisingset og Carl Ferdinand

TALE TIL NFFTs FØRJULSSEMINAR - 20 ÅRS JUBILEUM

Takk for maten

20 år med mat, -
20 år med lunsj og middag på tallerkener og fat,
med kyllinglår og laks og ost og salat –
20 år med sludd i luften,
med engler og dukker og minner som sukker,
med glitter i duften av Loge og førjulsprat
og klementiner og musikk, og i det hele tatt
et konglomerat av stemmer og stemninger
komponert så helt delikat
av Kari og hennes sekretariat!
Mens Hilde og Pål med fler skrev referat.

20 år med førjulsmiddag –
20 år med skogsoppsuppe!
20 år med denne store –
og noen ganger mindre gruppe
som årvåkent lytter og sanser,
- ja, noen kom til å duppe,
men så går man bare ut
og tar en brownie og en kaffe,
så kan det faktisk klaffe
at man treffer en frende
fra for lenge siden,
og begge blir da litt paffe, og ler!
Og se, hva de ser!
De ser at det blir vanskelig å holde
pessimismen ved like
under slike forhold.
Førjulsseminaret er et løft med sin form
litt utenfor den vanlige protokoll.

For det er jo 20 år med glitter og stas,
men ikke noe mas.
20 år i ord og toner og glitrende lysekroner.
Vi kan nok høre en og annen *vitenskapsmann*
og –kvinne,
Men mest hører vi en *lidenskapsmann*
og –kvinne - snakke der inne.
Det er 20 år med systemiske smuler
som kan tygges og knases,
og med det meste kan det jo også spaces
der ute i foajeen, hvor vi smaker mandariner
og varm sjokolade,
og i salen spiller kanskje Arild Aambø
Chopins ballade.

20 år med stemmer - som fremmer
barnets sak, og de voksnes dilemma
20 år med terapeutiske gleder,
og ofrenes trauma
av og til også med drama.
20 år med en del elementære
konstruksjonistiske emner,
og noen kompliserte – og andre litt sære
Men vi svelger ned det vi evner å fortære
20 år med ord som glir ned som oksebuljong,
ord vi kjenner som vår egen sjargong.
20 år med tilknytning, omsorg og sex.
Og i pausene spiser vi kjeks.

20 år siden Tom Andersen startet dette rause
med stemmen som verner om pust og pause.
Stemmen som ser, men ikke snakker om det tause.
Tom, som minner om pust mellom rettene,
at de ikke må være for mettende, men passe.
og ordene er ikke kvasse.
Om Tom kunne vi snakket masse.
men Tom er stille, han er ikke noe tomrom.
Han er Tom.

20 år med langsomt snakk
som får flyte uten hakk
inn og ut av indre dialoger,
helt til vi mot bordets gleder toger.

20 år med duft av pepperkaker, krydder og kanel,
og inne i salen et reflekterende panel
som kunne berøre både kropp og sjel,
og av og til tok vi hjem et ord som en kjær juvel.

Etter suppe, laks, karbonade og mousse
er vi ferdig med alle rettene,
og det er like før vi skal gripe om stettene
og drikke en skål,
Men først skal vi si at det har vært 20 år med Kari,
og hun sier at hun nå er i mål.
På vegne av oss alle vil jeg hylle deg,
og så er det spørsmål om noen kan fylle deg,
jeg mener den plassen du har hatt.
Nei, det kan ingen, men noen må ta oppgaven fatt.

Med disse ord har jeg ikke ment å trække i salaten.
Jeg ville egentlig bare si: Takk for maten!

Hans Christian Michaelsen

ÅPNING - DAG 2:

Bakgrunnsmusikk: «As Time Goes by»
Herman Hopfield - 1931 – fra "Casablanca"

Vi tar med et par vers fra sangen –
for å sette den nostalgiske stemningen for denne timen:

You must remember this
A kiss is just a kiss
A sigh is just a sigh
The fundamental things apply
As time goes by

It's still the same old story
A fight for love and glory
A case of do or die
The world will always welcome lovers
As time Goes by

Kari Yvonne åpner:

**«Velkommen til en ny dag alle sammen
- håper dere hadde en fin dag i går»**

«Da skal vi altså begynne dagen med å fortsett den historiske gjennomgangen av 20år i Gamle Logen - som vi startet med i går - og allerede da presenterte den første aktøren: Tom Andersen.

I dag er både Hilde og Pål, invitert med opp på scenen sammen med meg (den gamle Metaforum-redaksjonen) som medopplesere og til inspirasjon.

Dette blir ikke «20 år med gamle logen – hva nå?» men mer en oppsummering: «20 år med gamle Logen – Hva skjedde?»

Hilde, Pål og Kari forteller, vekselvis, historien om de neste 18 flotte terapeutene som har bidratt her i gamle logen. Vi satte også inn noen high-lights og tekst fra hver foreleser – slik at det også skulle være *litt* faglig påfyll i dette albumet. Dette var jo først og fremst en hyldest til alle dem - og alle medhjelpere, kunstneriske innslag, skrivere, og andre aktører, men vi kan ikke gjengi hele denne 45 minutters gjennomgangen her (et over 30 siders manus), da det vil ta for mye plass i bladet.

Alle foreleserne nevnes derfor kun kort – på de neste sidene - med noen få av de mange «historiske» bildene som ble vist denne timen.

Kari Yvonne åpner dag 2

Fra publikum

Pål og Kari Yvonne på scenen - og Hilde på talerstolen.

Losjeline er fremdeles ikke utslitt etter 20 år!

OVERSIKT OVER DE 20 FØRJULSSEMINARENE: ♥

1998

- 1998: Tom Andersen (prof. dr. med.)**
«NYE PERSPEKTIVER PÅ ARBEID MED PSYKIATRISKE LIDELSER
- Om mangfold og variasjon i våre ytre og indre stemmer.»

2000

- 1999: Stein Husebø (dr. med.)**
«SMERTEN I LIVET – LIVET I SMERTEN»

- 2000: Rolf Sundet (prof. / psykol.)**
«Å VÆRE TERAPEUT -
Likheter, forskjeller, gjentakelser og nyheter»

1999

- 2001: Finn Skårderud (psykiater)**
«KART OVER ØMHETEN».

- 2002: Gro Johnsrud Langslet (psykol.)**
«LØFT: Se skjelt – bruk ønskehånden og følg drømmen»

- 2003: Sissel Gran (psykolog)**
«JAZZ OG KJÆRLIGHET
- parliv som improvisert mulighet»

2002

- 2004: Geir Lundby (klin. sos. Cand.mag.)**
«NARRATIV TERAPI - I GÅR, I DAG OG I MORGEN»

- 2005: Per J. Isdahl, (psykolog)**
«TAGGING.
Refleksjon til undersøkelse av den psykoterapeutiske overraskelsen»

- 2006: Helen Christie, (psykolog)**
«TRAUMER OG RESILIENS»

2006

- 2007: Haldor Øvreide (psykolog)**
«SAMTALEN MED BARNET –
OG DE VIKTIGE VOKSNE - OM DET VANSKELIGE»

2007

- 2008: Kirsti R. Haaland (psykolog)**
«FAMILIENS MANGFOLD OG TERAPEUTISK KREATIVITET»

- 2009: Odd Arne Tjersland (prof. psykol.)**
«ALLIANSE – BRUDD OG FORSONING
Refleksjoner over erfaringer fra arbeid med familiekonflikter»

2001

2003

2004 og 2012

2008

2009

2010: «VÅR MANGFOLDIGE HJERNE»

Dag 1: Judith van der Weele (psykolog).
«Den traumatiserte hjernen. Implikasjoner for behandling»
Dag 2: Espen Dietrichs (prof. dr. med. nevrolog):
«Vår fantastiske hjerne»

2010

2011: «IDEER»

Dag 1: Arne Johan Vetlesen (professor / filosof). «Empati under press»
Dag 2: Astri Johnsen (psykol.) og Vigdis Wie Torsteinsson (psykol. og filosof). «Familien: Muligheter og utfordringer»

2011

2012: «FOKUS PÅ FOKUS»

Tidsskriftet *FOKUS på familien*. 40-årsjubileum.
Hovedforelesere: Geir Lundby, Magnus Ringborg, Suzanne Bargman,
Anne Øfsti, Svend Aage Rasmussen og Finn Skårderud.

2013: «MANGFOLD. Verdier og verdighet i møtet med den andre»

Dag 1: Gry Stålseth (Psykolog) «Mangfold og tro»
Dag 2: Fakhra Salimi (Cand.mag. sosiologi, medier og kommunikasjon). «Mangfold og kultur»

2014

2014: «BACK TO BASIC»

Dag 1: Grete Lilledalen (klinisk psykolog).
«Å være terapeut»
Dag 2: Fagpersoner fra Vestre Viken HF.
Ambulante team Bærum og Drammen BUP.
«Familiebaserte praksisformer»
Henriette C. Alsing og Agnes Aare, Egil Øritsland,
Merete Jacobsen Ferskaug, Tone Reidun Ljosland,
Lars Robert Lund, Mona Kristiansen og Rolf Sundet

Hans Chr. Michaelsen,
Bente Barstad og Birte Lunde.
2012

2015: «LEDERSKAPETS ESSENS OG LEDERENS EKSISTENS

Kongstanker, autenticitet og handlekraft»
Kjetil Eikeset, Steinar Bjartveit og Trond Kjærstad. (Psykologer)

2016: «EN VERDEN I FORANDRING. Kunnskap og erkjennelse»

Dag 1: Nora Bateson (filmskaper, skribent ...)
Dag 2: Arild Aambø (lege)
+ innledninger ved Safia Haase og Abid Raja.

2016

2017: «20 ÅR I GAMLE LOGEN – HVA NÅ.

TERAPI I TIDEN - TRENDER OG TENDENSER.»
Vigdis Wie Torsteinsson, (Psykolog og filosof)
«To skritt frem og ett tilbake eller omvendt ...»
Sissel Gran. (Parterapeut – psykolog)
«Når kjærligheten går i terapi»
Odd Arne Tjersland (psykol. - professor)
«Samspill med barn i familierapeutiske samtaler»
Per Jensen (professor i familierapi)
«Terapeuters liv og praksis ...»
Innledninger ved Metaforum.

Takk til alle bidragsytere gjennom 20 år

2015

Einar Aadland med sønnen Harald

Presentasjonene avsluttes slik: «Som sagt innledningsvis i går; Et mantra for juleseminarene har vært at det skulle være vakkert og til fordypning. Skjønnhet kommer innenfra og man kan ikke skape noe vakkert uten kjærlighet. Det være seg til et annet menneske, et kunstverk, en ide, en fortelling, et yrke – eller til og med til en forening. Kjærlighet gir overskudd, engasjement og kraft - når det bare gis frihet, raushet og tillit nok til å skape noe man ser for seg – til noe som blir virkelig – til *det det er*. Så da avslutter vi med et lite dikt til, som også ble lest under det første juleseminaret, som heter nettopp DET DET ER»:

**Det er galskap
sier fornuften**

***Det er det det er*
sier kjærligheten**

**Det er en ulykke
sier beregningen
Det er ikke annet enn smerte
sier angsten
Det er uten utsikter
sier innsikten**

***Det er det det er*
sier kjærligheten.**

**Det er latterlig
sier stoltheten
Det er lettsindig
sier forsiktigheten
Det er umulig sier
sier erfaringen**

***Det er det det er*
sier kjærligheten**

(Erich Fried,
gjendiktet av Carl Fredrik Prytz)

Vi takker alle som har bidratt til at førjulsseminarene har blitt *det de er*
- og takker for oss

Så går vi til pause mens vi hører Rakhmaninovs preludium i ciss moll i bakgrunnen

Etter seminaret mottok vi denne hyggelige tilbakemeldingen - fra Inger Olsen:

«Alle nevnt- ingen glemt!»

Dag to åpnet med Kari, Pål og Hilde som ga oss et tilbakeblikk på foredragsholdere i Losjesseminaret som Metaforumredaksjonen tok initiativet til for 20 år siden. Et hver gang faglig berikende seminar i vakre omgivelser. En estetisk ramme vi slett ikke er vant til fra diverse hotellseminarer med stereotype og kjedelige plenumsaler, like alle sammen. Losjens ramme gjør at undertegnede settes i en annerledes modus, estetikk er ikke kakepynt, men en del av en helhetlig opplevelse.

De tre skiftet på gjennomgangen av seminarets foredragsholdere som ble presentert i løpet av 45 minutter. Hvordan de har greid å få til en sånn illustrerende presentasjon av så mange, og få frem hovedmomentene i hvert av foredragene, er meg en gåte. Eller forresten ikke, jeg vet jo at disse folka bruker timevis til å diskutere, se på ulike alternativer og tenke på nytt og om igjen. Det er jo sånn de jobber i produksjonen av Metaforum også. Presentasjonen var en respektfull hyllest til foredragsholdere som har gitt sine unike bidrag til å skape Losjesseminaret til det overflødigshornet det har blitt. Vi «skrivere» fikk også en hyggelig takk for våre bidrag til å presentere innholdet av Losjesseminaret i Metaforum.

Så takket de for seg, de tre «losjekameratene». Salen reiste seg, applausen runget. Det var en mer enn velfortjent takk for faglig kvalitet, kreativitet, stayerevne, og for at vi noen ganger i løpet av disse 20 årene har følt at vi nærmest har svevd oppunder lysekronene i Gamle Losjen.

Vigdis Wie Torsteinson

Psykolog og filosof.

Medlem av NFFT gjennom mange år.

Hun har lang erfaring som terapeut med familierapi og spiseforstyrrelser, bl.a. fra somatisk barneavdeling, poliklinikk og familieenhet ved BUPA Vestfold og RASP (Regional seksjon for spise-forstyrrelser ved OUS-HF). Hun underviser også i familierapi ved RBUP Ø/S.

For tiden er hun redaktør for tidsskriftet FOKUS på familien for andre gang.

Vigdis har publisert flere artikler og bøker om familierapi, spiseforstyrrelser, utviklingspsykologi og kunnskaps-perspektiver i klinisk arbeid.

Av de seneste publikasjoner nevnes bøkene: «SAMSPILL OG SELVOPPLEVELSE - nye veier i relasjons-orienterte terapier», sammen med Rolf Sundet og Astri Johnsen (Tano Aschehoug 2000) og «LÆREBOK I FAMILIETERAPI» sammen med Astri Johnsen. (Universitetsforlaget 2012)

Vigdis introduseres og takkes av Astrid Flakè fra NFFT-styret

”To skritt frem og ett tilbake – eller omvendt? Hva bidrar til endringer i vår familierapeutiske praksis?»

Oppsummering ved Kristin H Dahl

Vigdis Wie Torsteinson satt fredag tonen for nok en dag med spennende temaer knyttet til familierapifeltets forståelse, kompetanse og relevans i fagfeltet.

Hun ønsket å utfordre oss til å dvele ved kontroversielle perspektiver i fagfeltet vårt. Tanker om utvikling, virkningskonkurranser, utvikling av manualer, det å bli en del av en retningslinje og et pakkeforløp. Vigdis jobber nå ved RASP, regional seksjon for spiseforstyrrelser ved Ullevål universitetssykehus i Oslo.

OM MANUALER & KONTEKST – TEORI & PRAKSIS

I april 2017 kom det nye retningslinjer for behandling av barn og unge med spiseforstyrrelser. (Helse-direktoratet). Her ble for første gang i historien familierapi en anbefalt tilnærming i retningslinjene. Vigdis spør om dette kan være et skritt fremover for oss som har relasjonelle kontekster som den viktigste konteksten i arbeid med barn og unges utfordringer - eller er det et tegn på en tilbakegang til former for praksis som vi egentlig har lagt bak oss?

Psykoterafiforskning støtter ikke pakkeforløp. Verken den spesifikke behandlingsmetoden i seg selv eller klientens diagnose gir oss sikker retning i det terapeutiske arbeidet og dermed faller hele grunnlaget for pakkeforløp sammen, formidler Vigdis og viser til en artikkel i Morgenbladet: *Pakkene får oppmerksomhet og menneskene kommer i bakgrunnen.*

Er det mulig å benytte seg av manualene, være en del av pakkeforløpet uten å gå på akkord med det vi tror på i terapi og har erfaring med at bidrar til utvikling og endring; vårt grunnleggende systemiske og sosialkonstruksjonistiske perspektiv? - undrer denne referenten seg over.

Manualer har en stor rolle i å utvikle det som beskrives som evidensbasert praksis. De er svært forskjellige. Noen har oppskrifter fra et smalt teoretisk perspektiv mens andre er sammensatte og har et bredt integrert teoretisk grunnlag. I forskningsøyemed er manualer nyttige for å kunne sammenligne effekten av ulike manualer. Når en manual havner i en retningslinje er det fordi man har vunnet konkurransen om å være manualen med best effekt. FBT (familiebasert terapi) er hovedsakelig sammenlignet med individuelle behandlings tilnærminger.

Det å vinne en virkningskonkurranse og ende i en manual kan det sies mye om. Vigdis trekker frem Eia Asen og Elsa Jones erfaringer med å delta i denne konkurransen. Jones formidlet i artikkelen (Reflections under the lens: observations of a systemic therapist on the experience of participation and scrutiny in a research project), alle kvalene og utfordringene hun hadde med å delta i denne konkurransen. Noe av det som beskrives her er at når terapeuter skal si noe om det de holder på med, så beskriver de det terapeutiske møtet som om vi holder på med noe poetisk, mystisk, noe uforklarlig som provoserte forskerne de skulle samarbeide med. På samme måte ble terapeutene irritert når de så hvordan forskerne glattet ut all kompleksiteten i det terapeutiske møtet på en

sånn måte at forskning ikke kan bidra til forståelse av det terapeutiske prosjektet eller at bare det som er strukturert eller ryddig kan studeres. Jones råd er at begge disse leirene må snakke sammen for å kunne bygge broer og forstå hverandre i ånden til en dobbel beskrivelse som vi har lært av Bateson at skal til for å få et dybdesyn. Ingen av dem trodde det skulle la seg gjøre å putte sin praksis inn i en protokoll. Erfaringene deres viste at de klarte å beskrive sin praksis ut ifra denne rammen på tross av deres individuelle forskjeller og måter å utøve sin praksis.

Gjennom familieterapihistorien vet vi at arbeid med spiseforstyrrelser har vært med på å danne grunnlag for mye teori og metodeutvikling. Salvador Minuchin, Mara Selvini, Helm Stierlin har alle brukt sine erfaringer i arbeidet med pasienter med spiseforstyrrelser for å bygge opp sine refleksjoner og metoder. Hvilken plass deres tilnærming har i dag er vel et åpent spørsmål. Er de for modernistiske, for normative? Er de for lite brukerorientert, for lite i dialog og samarbeid med de familiene de jobber med?

I et historisk tilbakeblikk ser man at hvert utviklingstrinn har sitt utgangspunkt i et opplevd dilemma.

Det første var at hvis en hjelper en person uavhengig av dennes kontekst er det sannsynlig at vansken vil fortsette når personen kommer tilbake til konteksten.

Dette har bl. a medført at man bl.a. i døgnbehandling og rusomsorg i stadig større grad jobber med familier og konteksten. *Problemer eksisterer i økologier og ikke i enkeltmennesker.*

“Vi ser det vi er i stand til å se av det som skjer rundt og med oss. Vi er en del av det systemet vi er observatører av.

Humberto Maturana

Biologen Maturana introduserte oss for forståelsen av at: *"Vi ser det vi er i stand til å se av det som skjer rundt og med oss. Vi er en del av det systemet vi er observatører av"*.

Dette medførte at vi mistet vår privilegerte posisjon som terapeuter som kunne se mer og bedre enn de øvrige deltakerne. Den systemiske arbeidsformen endret seg fra fokus på handling til mening og meningsdannelsesprosesser. I dag vil man tenke at klienten er eksperten på sitt liv og sine problemer. Terapeuten er ekspert på kommunikasjon og å holde dialogen åpen.

Vigdis påpeker slik sett det dilemma som oppstår i møtet mellom familieterapiens teorigrunnlag og perspektiver og formalkravene innenfor helsesektoren, spissformulert i det retoriske spørsmålet; Må vi dermed forkaste det hele? For å søke mot et svar på spørsmålet, inviterer hun oss inn i en historie om Jennifer og mor som hun kaller "Duell eller dialog", der muligheter og utfordringer ved bruk av manualer i familieterapi tematiseres.

HVA GJØR SPISEFORSTYRRELSEN MED FAMILIEN?

Hvordan påvirker det å få en spiseforstyrrelse inn i familien, opplevelsen av støtte, samhold og emosjonell varme?

Vi blir bragt inn i et møte mellom en ung jente og hennes mor. En typisk ungdom som verken tenker hun har et problem eller opplever verden slik voksne rundt henne gjør. Alle rundt tenker at hun har et problem; helsesøster, legen, foreldrene. 41.1 kg ungdom er for lite. Det er nok til å bruke diagnosen spiseforstyrrelse.

"Hjelper denne kategoriseringen meg i denne situasjonen? Skal jeg med myndighet i stemmen hevde at det er den eneste riktige måten å forstå hennes handlinger på og ignorere hennes egen

forståelse. Eller skjuler hennes reserverasjoner mot en problemdefinisjon en videre og mer mangfoldig forståelse av hennes vansker?" spør Vigdis.

Mor ønsker seg at jeg skal si: "Her snakker vi sykdom, her snakker vi alvor!" Kan jeg velge å tro, som noen terapiteorier vil hevde, at dersom jeg viser mer anerkjennelse av hennes perspektiver kan det åpne for en mer nyttig måte å se på sin egen situasjon?

Ekspertposisjonen lever en dobbelt-tilværelse i terapirommet, jeg vet hva som er sant i denne situasjonen. Gitt at en vet hva kroppen trenger for en sunn utvikling. Det er hennes selvforståelse som styrer hennes handlingsvalg og er med på å styre hvordan vi kan forholde oss til dem i samarbeidet videre.

Sannhet eller kunnskap er det ulike forståelser av. Avhengig av om det knytter seg til de fysiologiske behovene kroppen har eller det handler om forståelsen av vanskene i seg selv. *Å være terapeut i denne sammenhengen handler om å bruke kunnskapens som finnes*, sier Vigdis. Det er ingen tvil om at jenta har en spiseforstyrrelse og trenger å forstå hva valgene hun tar gjør med kroppen hennes, men utgangspunktet i historien om Jennifer beskriver ingen allianse eller napp knyttet til kunnskap om spiseforstyrrelser.

Så hvordan skape en dialog om hvordan en kan forstå seg selv for å skape en allianse? Her er det avgjørende å bruke den kunnskapen en har om spiseforstyrrelser og at hun strever med å ta vare på sin egen helse. Det å være en god terapeut handler også om å hente frem en lokal kunnskap som kan fungere i praksis. Både for mor og datter. Tilrettelegge for samhandling som gir vekst og utvikling for den som ønsker eller trenger det.

***“Selv om du har sett 100 hvite
svaner kan du aldri vite om nr.
101 er svart.***

Karl Popper

Uansett hvor mye jeg vet om spiseforstyrrelser vet jeg aldri nok til at det nødvendigvis gjelder Jennifer og mor, sier Vigdis.

Empirisk kunnskap vet aldri nok uansett hvor godt den er dokumentert.

Vitenskapsfilosofen Popper formidlet; *Selv om du har sett 100 hvite svaner kan du aldri vite om nr. 101 er svart.*

Like fullt kan jentas helsetilstand ikke vente på at vi finner hverandre. Derfor vil alltid et første møte inneholde en liten forelesning om hvor farlig det er å spise for lite.

Foreldrene får tidlig ansvar for at barnet skal spise. Dette med begrunnelse i at det gir den beste prognosen. Terapeutens jobb er å støtte foreldre i denne krevende prosessen.

Familieterapien som brukes i denne behandlingsmanualen er hentet fra hele familieterapihistorien. Den er spesialtilpasset for å jobbe med ungdom med spiseforstyrrelser.

Fellestrekk ved manualene som har vært brukt i studier av effekten av sf-familieterapi.

- *Arbeid i samarbeid med familiene for å bidra til at ungdommen kommer seg ut av spiseforstyrrelsen, koblet med en kraftfull melding om at familien ikke er årsak til at spiseforstyrrelsen har fått prege ungdommen og familien. Familier med en ungdom med spiseforstyrrelser skiller seg ikke fra kontrollfamilier. (Konstantellou et al 2011)*
- *En forventning om at foreldrene skal ta ledelsen i å håndtere ungdommens ernærings situasjon, samtidig som det*

understrekes at dette er en forbigående fase.

- *Skille mellom ungdommen og spiseforstyrrelsen ved hjelp av ulike metaforer. Undervisning om effekten av en sulttilstand er en del av eksternaliseringen.*
- *Andre temaer arbeides med etter at sult/underernærings situasjonen er opphevet.*

Foreldrenes handlekraft er en viktig prognostisk faktor for utfallet av behandlingen. Økt mestringsfølelse hos foreldrene predikerer vektoppgang hos ungdommene.

Teamet rundt barnet er foreldrene, FBT-terapeuten, barnelegen og psykiateren. Foreldrene er det viktigste teammedlem. De kjenner barnet best men har blitt utfordret i sin rolle. Vi skal støtte og ikke underkjenne deres kompetanse om eget barn.

Terapeutene må være klar over fallgruvene det innebærer å være i en ekspert-posisjon. Vi kan ikke få til å hjelpe familier ved å innta en nøytral rolle i forhold til kunnskapen vår - vi skal formidle kunnskapen vår, skal si og forteller, være transparente om hva som er den beste behandlingen av spiseforstyrrelser.

Ekspertisen skal alltid rammes inn av: ”men jeg kjenner jo ikke dere så jeg vet ikke hva som skal til for å endre spiseforstyrrelsens innflytelse på dere.” Det må dere fortelle meg.

Gadamer ville sagt:
***”Alle er i en
paternalistisk modus.
Alle tror at de forstår
den andre bedre enn
de forstår seg selv.***

Vigdis trekker frem Gadamers forståelsestrekk.

Når vi tenker hermeneutisk er ikke oppgaven vår å forstå klienten, men bidra til forståelse av det som er tema i samtalen

vår, det vi forøker å få en bedre forståelse av. Begge parter bidrar.

Hvorfor skal jeg lytte til Jennifer når jeg kun skal samarbeide og støtte foreldrene i deres arbeid med barnet sier Vigdis? For henne er det Jennifer formidler klare uttrykk for en spiseforstyrrelse. Vi har ikke et felles fokus eller forståelse, men Jennifer har allikevel gitt meg en innsikt i eget handlingsrom. Vi ser her ulike muligheter. Dette kan vi møtes omkring og sammen jobbe for en innsikt og forståelse som hjelper oss begge.

Mange ungdommer klager på sine terapeuter. Vi hører på dem og så går vi videre til å snakke om noe annet. Den opplevelsen gjør at de ikke nødvendigvis opplever familierapi som et godt sted å være for dem.

Epistemisk urettferdighet er å behandle andre på en måte sånn at de ikke får presentert seg eller deltatt som en som vet noe, en som kan bidra med noe av betydning. Her kan det forstås som at jeg ikke forholder meg til hennes perspektiv/forståelse, sier Vigdis. Spiseforstyrrelsen gjør at; Ingen sier egentlig noe som er til å høre på. Dialog med mistillit fra alle kanter og varianter. Ingen blir en formidler av kunnskap som kan bidra til saken. Gadamer ville sagt at *"Alle er i en paternalistisk modus. Alle tror at de forstår den andre bedre enn de forstår seg selv."*

Det blir derfor viktig at alle føler at de har noe å bidra med som er av betydning for det vi skal jobbe med. Hun kan lære meg hvordan en spiseforstyrrelse spiser seg inn i en ungdoms verden og skaper en logikk som er immun mot flertydighet.

Manualen i Familiebasert terapi representerer praksisbasert evidens mer enn evidensbasert praksis. Hva som gjør en forskjell for hvem og på hvilken måte, er et spørsmål som går igjen. Den har med seg viktige erfaringer fra hele familierapihistorien og kan fortsette å bruke den som en del av en ny kontekst.

Man bygger videre på det som har vist seg nyttig og forkastet det som ikke virker.

Manualen bærer i utgangspunktet preg av at de som har skrevet den ikke nødvendigvis er gode familierapeuter. Og hvis det da er slik at gode familierapeuter ikke vil forholde seg til en manual, så har vi et problem sier Vigdis. Det vil bety at klokskapen som har utviklet seg over år forsvinner. Her viser hun til Rolf Sundet som sier at ingen behandling hjelper for alle familier. Når manualen i seg selv ikke er nok, trenger vi gode terapeuter som kan snakke om temaer med variasjoner i beste "Bach-forstand" sier Vigdis.

Undersøkelser viser her at de som er mest og minst lydig mot manualene har dårligst resultater. Det betyr når manualen ikke virker i seg selv, trenger den gode terapeuter som kan supplere det vi samlet sett tilbyr/deltar i behandlingen. For å ikke kun forholde seg til manualene må du være en god og trygg terapeut som kan frigjøre deg fra manualen.

HVA SIER FORELDRE OM HVA SOM ER NYTTIG BEHANDLING?

I forhold til behandlerne fremhevet de pårørende at det var viktig å møte behandlere med kunnskap om spiseforstyrrelser fra starten av og som samtidig kjenner grensene for sin egen kompetanse. Terapeuter som skaper trygge rammer og som slutter å gjøre det som ikke virker. Samt være oppmerksom på at velmenende ord kan lukke dører for samtale. Vi må sjekke og være åpen for at de beste intensjoner kan ha alvorlige og uønskede konsekvenser.

Det er forskjell mellom foreldre og ungdom. Bruk foreldrene til å bli kjent med ungdommene. De er de som kjenner dem best."Dersom vi behandler foreldre som "samsyke", fratar vi dem muligheten til å tenke rasjonelt om sykdommen og forståelsen av den".

Likeverdighet mellom behandlere og familie er viktig. Behandlerne må ta seg

tid; bli kjent og snakke om vanlige ting, for å lykkes i å samarbeide om å utvikle en forståelse. Sikre at man blir hørt; ”snakke begge veier.”

Disse tilbakemeldingene er gjenkjennbare elementer og kan knyttes til mange sider ved det vi alle har lært om familieterapi.

Vigdis begrunnelser viser at bruk av manualen er mulig dersom man får til å bruke kløkt og erfaring i tillegg til rammene den i seg selv gir.

FILOSOFIEN OPPSUMMERT

Vigdis ble innhentet av tiden og fikk ikke tid til å snakke med oss om filosofien hun ville formidle i denne sammenheng. Jeg deler derfor hennes egen oppsummering.

- *Det er saken som er viktig, det er fenomenet vi begge forsøker å forstå vi skal ha i fokus.*
- *Den andre personen kan bare forstås gjennom det hun sier om saken.*
- *Forståelse er alltid en felles meningsdannelsesprosess*

- *Potensielle forklaringer bidrar gjennom å skape distanse mellom person og sak*
- *Et utsagn refererer til en erfaring bak utsagnet, men åpner også en verden foran seg – det samme skjer når vi leser en god roman.*

”Den som ikke lærer av historien er dømt til å gjenta den”.

Disse to timene, en formiddag i Gamle Logen, har gitt meg mange refleksjoner omkring manualer og deres anvendelse i praksis. Her har du Vigdis gitt meg en fornyet tillit til at manualer kan ha sin berettigelse og at ”ekspert”kunnskap i noen sammenhenger er nødvendig og nyttig i møte med familier.

Det var musikk i mine ører når du så tydelig formidlet at vi trenger kunnskap, men at den ikke er fullstendig. Vi kan aldri vite fullt ut hvordan det er for den andre og dennes familie. Vi trenger sammen å utforske hvordan vanskene arter seg for den enkelte og i samspillet mellom dem. Jeg tror de fleste i salen satt igjen med en opplevelse av at det du har delt med oss i dag er anvendbart i de fleste av våre ulike arbeidskontekster.

Kristin.dahl@nfft.no

Odd Arne er en nestor i NFFT-sammenheng og en av stifterne av foreningen. Han er en av våre mest brukte forelesere, veileder og underviser. Han spanner over et vidt register, fra bl.a. mekling, barnefordeling, terapi med familier i høykonflikt, parterapi og familierapi med barn, for å nevne noe. Han har også vært prosjektleder ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Odd Arne er forfatter av en rekke fagartikler.

Av bokutgivelser nevner vi:

«**SAMLIVSBRUDD OG FORELDRESKAP**
meklingsprosessens psykologi»

(Universitetsforlaget 1992).

«**VÅGE Å LEVE**»

En bok om alternative veier i behandling basert på erfaringene fra Tyrili, sammen med Ulf Jansen og Gunnar Engen.

(Tanum 1998).

«**ALLIANSER** –

Verdier, teorier og metoder i miljøorientert terapi med barn og unge», sammen med

Gunnar Engen, og Ulf Jansen

(Gyldendal 2013)

Odd Arne Tjersland:

«Samspill med barn i familierapeutiske samtaler»

eller

Relasjonsarbeidere - Vern om familien!

Ved Jan Stokkebekk og Metaforumredaksjonen

Introduksjon

I likhet med de andre innleggene på 20-års jubileet, var det i liten grad behov for en utførlig introduksjon av relasjonsarbeider, familierapeut, psykolog og professor Odd Arne Tjersland. Han ble introdusert av Astrid Kleppe Flackè som både pioner og nestor, med sine bidrag i fagfeltet med barnet i fokus - særlig i forhold til barnefamilier ved samlivsbrudd og ved oppstarten av foreldremekling i Norge.

Referents for- og etterforståelser

Overskriften til foredraget var «Samspill med barn i familierapeutiske samtaler, men ble av referenten omdøpt til hovedoppfordringen som fremkom i foredraget - om å *verne om familien* i psykoterapi. Referenten som er under forskerutdanning var spent på i hvilken grad foredraget ville bære preg av foreleserens bakgrunn som forsker, akademiker, og kliniker. Odd Arne har i Fokus på familien (04/2015) advart mot en utvikling hvor det systemiske perspektiv i liten grad har vært tilstede ved universitetene i Norge, i utdanning av psykologer og hos fremtidige forskere.

Terapeut og kriger

I foredraget hadde han betraktninger om utviklingen i fag-feltet og fra sine erfaringer som terapeut. Han ønsket å formidle noe om hvordan det er å være terapeut med barne-familier og han la ikke skjul på at han følte seg ganske kompetent i den sammenheng. Han har også en «kriger»-side som han har anvendt som ansatt på universitet i Oslo og i fagfeltet de siste årene; hvor han pekte på en bekymringsfull utvikling: Et diagnostisk fokus som fortrenger psykologisk og sosial assistanse til barn og familier. Så han klarte ikke bare å snakke pent og pyntelig om dette, men trengte å si noen om sine bekymringer.

Odd Arne mente også å se noen tendenser helt i det siste, som han oppfattet som oppmuntrende, blant annet en diskusjon som skjer i tidsskriftene. Dette gir håp om at det er mulig å få til en

litt annen måte å tenke på, enn det som har preget fagfeltet de siste 20 årene. Han har over lang tid hatt en opplevelse av at relasjonelle terapeuter ikke har blitt hørt av de som bestemmer.

Den videre omtalen vil, i referats form, hovedsakelig oppsummere første del av Odd Arnes to timers foredrag.

Den bekymringsfulle merkelapp utviklingen

Hva er det som har gjort at det systemiske perspektivet ikke har blitt hørt ordentlig i de siste årene? spør Odd Arne retorisk. Et moment er det Tor Johan Ekeland omtaler som en biomedisinsk diskurs, som har inntatt og dominert terapi feltet med forsterket kraft. Han peker på at særlig hans egen faggruppe psykologene har vært opptatt av denne jakten på diagnosene. Diagnoser er som kjent individuelle; man leter etter feilene i barn og i voksne. Man finner fram til merkelapper som også impliserer sykdom. Det er riktig at de kan lette skyldfølelse fra foreldres skuldre; men problemet er at de sier intet om behandling! Han sier seg enig med siste foredragsholders, (Vigdis W. T.) problematisering om retorikken av evidensbasert behandling.

Vi er relasjonsarbeidere, ikke hjernearbeidere

I de siste årene har det blitt mer vanlig å peke på feil i hjernen som årsaken til menneskelige vansker. Diagnosene ledsages av nevrologiske forklaringer, vanligvis av svært generell art, og gjerne i et metaforisk språk. Han viste til Sissel som dagen før brukte vendinger som «gipsen i hjernen» og «amygdala som sto og blinket». Når hun snakker om hjernefenomener på den måten er det med et tydelig metaforisk og humorfylt blikk hun beskriver psykologiske opplevelser, sier Odd Arne. Det som bekymrer ham er når hjernen blir utropt til agenten som styrer oss – og ikke selvet – og når mennesket fremstilles som et hjelpeløst offer for denne. Som et eksempel refererte han en kollega han

nylig hørte beskrive det nevrologiske systemet hos barn utsatt for traumer: «Det er motorveiene i hjernen som har blitt skadet - slik at signalene ikke lenger når frem. For noen år siden var Magne Raundalen frempå og gjenga MR bilder av omsorgsskade barn som påviste større ventrikler (hulrom i hjernen). Det uroer Odd Arne hva slike fortellinger gjør med selvforståelsen til de som har vært berørt av vanskelige barndomsopplevelser, og hva slags retorikk det kan føre med seg.

Byråden for Oppvekst og Kunnskap, Inga Marte Thorkildsen, har omdøpt barnevernet i Oslo til «Hjernebarnevernet».

Dette gir assosiasjoner til Psykologisk institutt i Oslo der forskningen mer og mer dreier seg om hjernen og oppmerksomheten dreies vekk fra det de fleste av oss jobber med. Og hva er det? Utfordringer, vansker, dårlige og giftige relasjoner.

Vi er relasjonsarbeidere!

Tett fulgt av dette følger budskapet om at vi må screene for å finne ut hvem som har disse manglene både hos barn og voksne. Vi leter etter om de har vært utsatt for vold og overgrep eller om de er suicidale. Og dette gjør vi ved å administrere skjemaer.

Dilemmaet med diagnoser og screening er flere:

- 1) Vi identifiserer mange falske positive. Eks; Ser vi etter lyserødt så finner vi mer lyserødt.
- 2) Vi finner flere resultater av bekymringsfull sort enn det vi klarer å håndtere.
- 3) De som virkelig strever forstår hvor vi vil; og gir de svar som dekker til «feil og mangler» som forsøkes avdekket.
- 4) Diagnosene har blitt parametere som brukes til å innvilge støtte til trengende og til å måle produksjon.

Spørsmålet er om vi blir bedre hjelpere for barn og familier på denne måten? Og Odd Arne svarer nei; vi blir snarere fanget av trange rammer som innsnevrer vår kreativitet.

Kontrollrollen skyver vekk hjelpen

Det har også kommet flere føringer om at vi som hjelpere må utøve mer sosial kontroll. Vi skal finne ut av suicidfare og melde ifra. Vi skal også gjøre dette når vi møter klienter som ruser seg og kjører bil eller når vi hører om dem som slår andre i familien eller forgriper seg på dem. Hele ideen om at den vi snakker med skal føle seg trygg på oss, og at det vi snakker om skal forbli mellom oss, er truet. I arbeidet med sosial forandring er fortrolighet og tillit en forutsetning for å få til et samarbeid med våre klienter.

Mekling som hjelp til kontroll med separerende

Signaler om å føre kontroll kan fort sette seg som en forventning om hos folk flest. For eksempel når folk begynner å omtale Familievernet som et «skillsmissekontor» eller den ansatte som en «statsutsendt foreldrekontroll». I sin tid forsøkte vi ved Østensjø familiekontor oss med et samtaleopplegg for familier i brudd, med vekt på hvordan livet skulle se ut i fortsettelsen for barn og foreldre. De som kom hadde større eller mindre konflikter og de brukte i snitt 6 samtaler på dette. Prosjektet var en suksess. Foreldrene var veldig fornøyde. Det var nok med på å gi støtet til at en ny form for mekling ble gjort obligatorisk – og alle skulle få denne pillen.

Da vi undersøkte dette noen år senere viste det seg at de aller fleste i konflikt avsluttet kontakten etter én time. Samtidig ble det brukt mange ressurser på innkalling og til å redegjøre for regler for saksbehandling, lover, etc. Noe som selvfølgelig må gjøres når det offentlige pålegger befolkningen dette. Noen år senere kom det ytterligere et pålegg: Barn bør bringes inn til slike meklingssamtaler! Dette ble blant annet målbåret av barneombudet med henvisning til FNs Menneskerettserklæring, om at barn har rett til å bli hørt i saker som vedgår dem. Tanken falt i god jord i politiske kretser, og måten man satte den ut i livet

på var å legge den til familievernet; barn bør møte til første meklingstime!

Direktoratet satte en norm om at i minst 30 prosent av alle samtaler bør barn møte.

Det siste vi hørte var fra en nyvalgt stortingsrepresentant fra et parti på venstresiden som uttalte at 30 prosent er for lite; at alle barn i brudd bør innkalles til familievernet i forbindelse med mekling! På den praktiske siden: Hva slags byråkratisk apparat må på plass for å gjennomføre noen slikt? Og med slike føringer, hvordan skal de ansatte kunne utføre andre typer oppgaver som de har hatt og fremdeles har? Det antydes også at familievernet ikke lenger skal gi samtaletilbud til par som strever, dersom de ikke har barn!

Og på den faglige siden: Hvordan oppleves det for barn å bli innkalt til denne fremmede mannen eller damen på dette ukjente kontoret. Er det gitt at dette er til hjelp for alle barn som opplever at foreldre går fra hverandre? - Hvem er det som først og fremst skal snakke med barna, spør Odd Arne, og svarer: Det er deres foreldre. Det er først og fremst de som bør snakke med sine barn. Det er dem fagfolk bør støtte når de trenger hjelp til det å samtale med sine barn om det som skjer.

Hovedoppgaven – sier Odd Arne – for dem som er ansatt i familievern, i BUP og i andre hjelpeinstanser, er å lytte oppmerksomt til det foreldre og barn ber om hjelp med, støtte dem i nettopp dette på en måte som er til hjelp for dem som familie - og at dette så langt som mulig skjer innenfor trygge og fortrolige rammer. Det er andre instanser – som politi og rettsvesen – som skal håndtere kontrolloppgavene. Ja, det finnes gråsoner, sier han videre, men det må ikke fortrenge vår egenart som terapeuter og relasjonsarbeidere!

Han viser til Olaug Nilsen som nå skriver om sitt barn som fikk diagnosen autisme. Og til Synøve Skauen som har laget opera

MØTER MED BARNEFAMILIER

- I allianse med foreldre
- Arbeid med individ uten å bryte med system
- Skriftlige tilbakemeldinger - som validerer og som åpner for deling med andre
- Om å gå utenfor språket
- Om å styre i en implisitt «turtakingsmodus»

**NÅR BARN LUKKER TIL;
OM Å TA DEM MED PÅ REGIEN**

- Inntoning v/hjelp av familiekart
- Om å tillate seg å ignorere
- Foreldre som tilhørere
- Åpne et rom for å snakke om det «usnakkbare»
- Med barnets hjelp trekke foreldre inn
- Tydeliggjørende spørsmål, men med respekt for barnets grenser
- Tillate seg å snakke over hodet på barnet (reflekterende modus)

**FLERE VEIER TIL Å DELE INFORMASJON
OG STYRKE RELASJONER**

- Invitere barn og familie med på å rekonstruere hendelser – velge et lekemodus
- Reflekterende hjelp innebærer så mangt
 - Bli hørt (og ikke måtte si noe)
 - Bekreftelse og validering
 - Styrke relasjoner
 - Så ideer

NÅR DET RETTES ANKLAGE MOT BARN

- Allianse med dem som har omsorg for barnet
- Fristilling av barn
- Forsøk på å få aksept for et felles fokus
- Invitere barn til å formidle seg på andre måter enn gjennom språket
- Forankre samarbeidet i en respekt for betydningsfulle relasjoner

om sin søster. Hva handler det de skriver om, spør han. Det handler om familier som lever med store utfordringer hos sine barn og som forsøker å finne ut hvordan de skal leve med dette. Det er her hjelpere med et systemisk blikk kan komme inn og støtte dem, se på dem i samhandling med hverandre, og sammen lete etter og prøve ut alternative måter å tenke og handle på. Ikke for å finne ut av skyldspørsmål, men for å støtte dem idet å leve med det som er. Slike perspektiver blir litt borte i denne kategoriseringsverdenen som vi lever i, sier Odd Arne.

Dette snakker han om de første 20 minuttene av foredraget, og deretter adresserer han noe av det han mener er mest viktig i arbeidet med barn innenfor en familiekontekst og hva som er utfordrende ved jobben.

Systemisk arbeid med barn

Det fordrer allianse med foreldre, først og fremst. Det er de som sitter med makten og den daglige innflytelsen i en familie. Dette er gammel lærdom helt tilbake til Jay Hayley sine dager:

«Vi må sørge for å bli invitert inn av foreldrene – det er den aller viktigste veien inn for å hjelpe barn og ungdom med å få det bedre». Dette kan ta tid, blant annet på grunn av skam og selvbebreidelser. Når foreldre ikke ser noen andre utveier kan de gjøre dumme ting, samtidig vil de være svært sensitive mot bedrevitende og overivrige rådgivere i rommet.

Hvem bør vi snakke sammen med for å være til hjelp?» Alle som er berørt» sa Hayley og dels Minuchin – en gang i tiden. «Det er familien som må bestemme det», sa Harry Goolishian.

Mye kan tilsi å følge både det ene og det andre rådet, men å la seg regelstyre av dem kan også skape katastrofelignede situasjoner. Odd Arne gjengir en historie om en terapeut som hadde invitert foreldre og tre små barn til en første felles samtale etter en lang adskillelse mellom dem og hvordan barn og terapeut blir vitne til en voldsom sinnereaksjon. Historien tilsier at hjelpere alltid bør undersøke og reflektere rundt hva det er vi inviterer barn inn i. På den annen side, hvis vi overlater spørsmålet helt til familien selv, kan vi gi fra oss noen viktige muligheter. Odd Arne argumenterer for at helperen tar del i samtalen om hvem som skal møte opp og når. I arbeidet med familier møter vi ofte situasjoner der samtaler har stanset opp. Et felles møte kan være en inngang til noe annet. Som et eksempel hvordan han involverer seg som terapeut i forhold til dette, nevner han en situasjon der foreldre ringer og ber om råd for å takle sin 15 åring som har begynt å vanke i et miljø som bekymrer dem. Han lytter, men etterhvert spør han hvordan de kan få den unge med til en felles samtale. Og han gir seg ikke

med det første svaret: Sjansen for å få til en reel endring er liten uten at ungdommen blir med. Både foreldre og ungdom lider og ønsker en bedre relasjon til hverandre. Påvirkningen starter allerede i telefonen.

Del informasjon med familiesystemet

Odd Arne viser til terapiforløp med ungdommen (Ada) som kom til samtale terapi med mor. Hun hadde opplevd alvorlige overgrep og ønsket å snakke med terapeutene uten mor tilstede. Løsningen for å holde liv i muligheten for at mor og datter kunne ta del i terapiprosessen begge to, var at én terapeut snakket med ungdommen, mens den andre satt bak speilet og reflekterte. Den reflekterende beskrev, med hennes ord, de utfordringene hun sto i og hvordan hun etter hvert hadde løst dette. Ofte benyttet han metaforer. I slutten av hver samtale hentet terapeuten tillatelse fra jenta om hva hun kunne formidle til mor. Terapauten avga denne «rapporten» på telefon og snakket med henne om dette og om annet som mor tok opp. Slik deltok mor i terapiprosessen uten å være tilstede i terapirommet. Etter 6-7 timer sa Ada at nå tror jeg at vi kan invitere mamma inn slik at hun kan høre hva han der bak sier. Det ble en vellykket terapi som både styrket jenta selv og relasjon mellom henne og mor.

Fortellingens kraft i familiesystemet

Odd Arne demonstrerer kraften i bruk av fortellinger med barn. Hvordan man kan sette ord på noe av det som har vært strevsomt og peke på noe av det som har vært til hjelp for barnet gjennom en skriftlig tilbakemelding. Han leste opp en slik oppsummering som Mona fikk med seg etter at de to hadde samtalt noen timer. Mona hadde hatt det veldig strevsomt etter noen utfordrende hendelser i familien. Her er et lite utdrag fra brevet:

«Noen ganger tenker jeg at du ikke er så glad som mange andre barn, at du kjenner deg tung og slapp i kroppen og er litt trøtt. Dessuten så får du ofte meldinger fra

andre i klassen. De sender deg fotoer, og forteller om morsomme ting de har vært med på, og det er da du tenker; de må jo være mye mer glade enn meg. Vi snakket litt om dette og jeg sa at det er jo litt skummelt for på nettet så handler det ofte om å skryte litt av seg selv: «Se på meg - og si at du liker det!» Det handler sjelden om å fortelle om det som er kjipt. Da er det lett å tro at du selv ikke er som andre barn

Og på slutten av rapporten:

«Med din tillatelse vil jeg gjerne ta med dine råd til andre barn jeg snakker med»

Det kom en mail noen dager etter - fra en av foreldrene. Det sto at Mona hadde delt brevet med dem. De leste det høyt med både henne, søsken og dem selv til stede. Det ble en følelsesbetont samtale som uløste både tårer og smil. De fikk delt noe som hadde vært vanskelig. Samtalen med Mona ble bragt videre fra terapirommet og inn i familien og delt med dem som betyr aller mest for henne.

Odd Arne takker Michael White og Geir Lundebye som har formidlet slike ideer om arbeid med barn og familier. Det handler ikke bare om nytten av en tydeliggjort narrativ bekreftelse av opplevelsene den unge har formidlet. Like viktig er det at slike fortellinger åpner for å bli delt med betydningsfulle andre. Det handler om å utforske det som er, og ikke om fantasi-fulle intervensjoner. Fritz Pearls uttrykte dette så tydelig gjennom utsagnet: «Stay in what is and what is changes». Veldig ofte skal det ikke så mye til for å bidra til endringer - særlig ikke med barn.

Om å gå utenfor språket.

Mange barn er ikke «i språket» og det kan være lurt å være i rom med tilgang på leker og plass til å bevege seg. Han henviser til Salvador Minuchin, Peggy Penn og Kirsti Haaland. De fikk han til å se bevegelsesmåter i terapirommet som gjorde samtaler mer ledige. Blant annet ved å invitere barn til å illudere situasjoner gjennom lek og

rollespill, utforske temaer gjennom metaforiske uttrykk, tegne på flippover, m.m.

Styring gjennom implisitt turtaking når flere deltar i samtalen

Odd Arne fraråder å styre rett inn i det problemfylte. La familien snakke om hverdagslige ting først. De trenger tid til å akkomodere seg til det å snakke sammen i samtalerommet. Og når vi kommer til problemområder må vi forvente ulike fortellinger. Derfor kan det hjelpe med en regi der temaer utforskes med et familiemedlem om ganger mens de andre inntar en lytteposisjon. Da kan det bli mulig å høre den enkelte ut på en måte som gjør at denne kjenner seg forstått og hørt. Det kan også være nødvendig å lage sperrer for «ping-pong»- dialoger som er destruktive. Jeg mener ikke styring i en politi-lignende form, men snarere på indirekte måter som: «Hvem skal jeg spørre først?», «Er det ok at jeg får komme tilbake til deg, pappa?», «Kan jeg få sammenfatte det jeg hører du sier Åse?

Slike metakommentarer til regien i rommet gjør det lettere å styre samtalen.

I «Harry Goolishian tiden» ble noen av disse manøvrene fortrenget av fokuset på meningen i hva som ble uttrykt gjennom språk. Likeledes ble verdien av en «ikke vitende» tilnærming lett forvekslet med en ikke styrende posisjon til familien. Fokus på språk er viktig, men i tillegg fordrer gode familiesamtaler med barn at terapeuten trer inn i en rolle - i en form som «spillende lagleder» av dialogen i rommet. Det må være en retning i dette, som deltagerne selv får øye på og kan forholde seg til, en struktur de kan kjenne seg trygge i.

Når foreldre retter anklager mot barn

Anklager kan bringe dem som bebreides til taushet, til å forlate rommet og til å nekte å komme tilbake. Det kan få terapeuter til å glatte over det ubehagelige eller til å fremstå som djerne forsvarere av de sårbare barna. Det er ikke bra å havne i noen av disse posisjonene; - for meg er uttrykket

«barnets advokat» en uheldig betegnelse om vår oppgave, sier Odd Arne. Jeg vil snarere si at vi søker å bli på parti med familien. Det kan innebære en utfordring å holde på en allianse med foreldre når de bebreider barn og samtidig være til støtte for barnet.

Odd Arne brukte siste del av foredraget til å vise noen korte videoklipp fra familiesamtaler med barn og foreldre. Det var demonstrasjoner av lek og tegning med barn, samtidig som foreldre lyttet, og av en veksling mellom det barn hadde sagt og over til foreldrene, litt sånn i samarbeidsmodus med barn: «Skal vi spørre pappa?» Og dette skjedde samtidig som Odd Arne var opptatt av en eller annen aktivitet, som at han var travelt opptatt av å rydde opp i leker i sandkassen eller med kostebrettet for å feile opp sand.

Kosteterapien viste en relasjonsarbeider som ryddet plass til det viktigste; familien.

Jan.stokkebekk@nfft.no

Førjulsseminaret 2017 avsluttes med nydelig musikalsk innslag, med sang og gitarer, ved Carl Ferdinand» og Silje Hrafa Tjersland (Odd Arnes datter). Takk til musikantene!

ET STORT SAMMEN

En refleksjon etter førjulsseminaret 2017

v/ Frank Eriksen

Nå er den her, alderdommen. Jeg har ikke villet ha så mye med den å gjøre, men det *er* alderen jeg er i. En begynnelse på alderdommen er mer presist å si. Alderdommen er ingen diagnose. Da jeg sto under en av lysekronene i Gamle Logen denne gangen, jeg sto med Odd Arne (Tjersland) og Pål (Abrahamsen), kom vi inn på foryngelsen i den store forsamlinga. Framtida. Det var, nei, er som underskogen i NFFT har slått rot. Disse ordene falt ut av meg: «Da får vel vi være overgangs-figurene» hvorpå Pål repliserte: «Du får være en du». Det ble ikke sagt mer. Jeg tenkte etterpå: Egentlig knyttet disse utsagnene seg til NFFT og Metaforums førjulsseminar: *20 år i Gamle Logen - Hva nå? «Terapi i tiden - Trender og tendenser»*

Førjulsseminaret 2017 opplevdes som å komme faglig hjem. Åpninga med tangenter og ståbass, Carl Ferdinands sang: «It Had To Be You», la seg som ei grunntone i forsamlinga. Foreleserne leverte, hvilket skrives om andre steder i Metaforum. Arrangørene med Kari Yvonne (Kjølås), Hilde (Ingebrigtsen) og Kristin (S. Breda) i spissen sørget for et fortids-, nåtids- og framtidsteppe som knyttet fagfeltet vårt sammen.

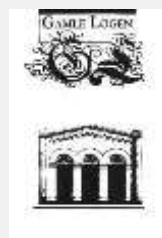
Vi er et stort sammen ennå uansett alder, hvorhen vi jobber og ikke jobber. Når det gjelder alder, veit vi at vi har folk som Gert Henrik Vedeler i fagfeltet. Han satt på første rad under førjulsseminaret i 2016. Han har skrevet forordet i Liv Frøylands bok «Systemisk samtale» (Fagbokforlaget 2017).

For ikke å slippe dette med alder og alderdom. I 2009 arrangerte Familievernkontoret Hamar fagkonferansen for Region Øst, Bufetat. Jeg skulle åpne konferansen med poesi. Jeg hadde bl.a. skrevet om aldersperspektivet i en nesten vindtornsk stil. Kjell Erik Vindtorn var akkurat død (4.mars 2009). Denne teksten skal få slutte av denne refleksjonen:

GAMMEL

*Gammel, 57 år, 62 eller 75, 81. . .
Sykle, sykle, legge på svøm, løpe på tredemølle,
gå fem mil i et strekk på ski,
kjøpe leilighet i Brasil,
følge forelesninger i kunsthistori',
gå på kvelder med quiz,
være kledd i lilla som i svart,
la hestehaler flagre under mc-hjelmer i fart,
lese antropologi,
helst filosofi,
gå igjennom livet som er gjort,
gå igjennom det som er og det som
skal bli!
Gammel før
ung nå.*

**Vi ønsker dere alle
velkommen
i Gamle Logen til neste år
6. og 7. desember.**

NFFT-styret og Metaforum

Jim Sheehan og Hans Christian Michaelsen

Pelle Slagsvold åpner og ønsker velkommen

Systemisk kafe:

Jim Sheehan - i samtale med Hans Christian Michaelsen. Litteraturhuset i Oslo – november 2017.

En oppsummering ved Halvor de Flon

Unike personer og unike møter.

Det var ca. 60 personer som møtte opp til systemisk kafe i Oslo 29. november. Jim Sheehan, som er kjent av mange i Norge med interesse for familieterapi, er familieterapeut og sosialarbeider fra Irland. Han har i mange år ledet en masterutdanning i familieterapi ved Mater Hospital i Dublin samtidig som han har drevet en utstrakt privat praksis. Han har i flere år vært, og er fremdeles, tilknyttet familieterapiutdanningen ved VID (Vitenskapelige høyskole - tidligere Diakonhjemmet) som professor II.

Dette er en slik samtale som jeg opplever som umulig å gjenfortelle og samtidig yte den rettferdighet. Om samtaler oppleves som gode å høre på dreier seg både om innhold, atmosfære og form. Innholdet og form kan la seg beskrive eller referere, men atmosfæren eller stemning er mye mer krevende å formidle. Jeg tror ikke jeg kommer nærmere enn å si at atmosfæren var god – preget av Hans Christians respektfulle og nysgjerrige spørsmål og Jims kloke respons som oftere enn å lande på et svar munnet ut i nye spørsmål til oss som hørte på.

Før intervjuet startet ble det vist en kort film fra en bydel sør i Dublin. I denne bydelen eksisterer det et miljø av guttegjenger som er utenfor skole og befinner seg i utkanten av samfunnet ellers. Området er et typisk bymiljø, men til tross for dette holdes det hester her og guttene er engasjert i dette. Filmen viste en ung norsk jente: "The Musical Slave", som reiser rundt som gatesanger og synger om det hun opplever. Hun fikk kontakt med guttene i dette miljøet, ble fascinert og synger om og til dem. Filmen var en fin innledning til samtalen med Jim som fortalte at han som ung sosialarbeider hadde jobbet i dette området og sannsynligvis hadde truffet fedrene og mødrene til guttene på filmen. Han fortalte om fattigdommen i denne bydelen og i andre deler av landet. Han pekte på en stor forskjell fra da og nå; - *Den gang var det mange fattige, men folk var fattige sammen, man hjalp hverandre så godt man kunne. Det gjør man ikke i dag.*

Fattigdom er, ifølge Jim, mye mer forbundet med sosial skam nå enn før, og det gjør at de som er rammet trekker seg tilbake fra fellesskap med andre. Dermed forsvinner muligheten til gjensidig støtte, trøst og hjelp.

Samtalen med Jim Sheehan ble ledet av Hans Christian Michaelsen som er høyskolelektor ved familieterapiutdanningen på VID. Samtalen dreide seg i det store og hele om Jims inngang til sosialt arbeid og familieterapi og hans tanker om (familie)terapeutisk arbeid.

Jim fortalte at han opplevde at hans far forventet og ønsket at han skulle jobbe i familiens bedrift eller bli prest, men selv ønsket han å bli sosioarbeider. Hans mor støttet ham i dette. Han forteller om en episode der faren ville snakke med ham på kontoret, noe som vanligvis var ensbetydende med at han ville ta opp noe ubehagelig. Samtalen dreide seg om Jims planer om å bli sosioarbeider, og faren formidlet sin skepsis og motvilje til dette, og Jim husket spesielt at han sa at hvis han valgte å bli sosioarbeider ville han måtte tilbringe 80% av sin tid sammen med kvinner! Det var ment som en advarsel, men jeg er usikker på om den virket etter sin hensikt. Til tross for advarsler gjennomførte Jim sine planer («with my mothers support») om å utdanne seg til sosioarbeider. Han videreutdannet seg etter hvert i USA til familieterapeut og enda senere tok han doktorgrad i filosofi.

I samtalen, som varte bortimot en time, snakket også Jim om sitt syn på psykoterapi. Han forteller at han opplever et hvert møte med mennesker som unikt. Hver person, situasjon og relasjon er unik. Jim sa han var takknemlig for at han stadig opplever stor glede og mening ved disse møtene og at han stort sett alltid har en god følelse i etterkant av de fleste samtaler han har, både i veiledning og terapi. Det dreier seg om hva de som er til stede kan få til ved felles innsats.

Jim har markert seg med radikale standpunkter når det gjelder familie og familieliv. For ca. 7 år siden deltok han i et innslag på NRK hvor nye samlivsformer ble tematisert. Jim sa, blant annet, under intervjuet med NRK-journalisten den gangen, at alle - og i særdeleshet familieterapeuter - må ta inn over seg at ikke alle velger det tradisjonelle monogame parforholdet som rammen for sitt relasjonelle liv, fordi det ikke passer for dem. Noen velger å leve i åpenhet i polyamorøse forhold og Jim hevdet at dette er en praksis vi som samfunn bør akseptere og at familieterapeuter må innlemme dette i sin forståelse av hva familieliv kan være. I kjølvannet av dette innslaget ble Jim kritisert for å ta til orde for en uansvarlig praksis. Professor Frode Thuen uttalte blant annet at dette kunne ha en undertrykkende og diskriminerende virkning overfor kvinner. Hans Christian spør Jim om han følte seg misforstått den gangen? Jim svarte nei på det. Han tror at det han sa ble opplevd som et forsøk på å rive ned tradisjonelle kristne verdier knyttet til par og familieliv og at det virker provoserende. Han mener at det er vårt ansvar som familieterapeuter å stille kritiske spørsmål til de rådende og dominerende diskurser og spesielt til hvordan disse påvirker folks liv. Han uttalte at det fra Diakonhjemmet som arbeidsgiver også ble reagert negativt på innslaget og det som ble oppfattet som budskapet. Jim sa i intervjuet at Jesus var mye mer radikal når det gjaldt familieliv – han kalte alle rundt seg for brødre og søstre og omfavnet alle som sin familie.

Som nevnt innledningsvis synes jeg det er vanskelig å gjengi denne samtalen på en måte som yter den rettferdighet. For de tilstedeværende som var åpne for å la seg berøre - var det mulighet for det, for alle var det mulighet for å lytte til en erfaren familieterapeut formidle noen av sine erfaringer, synspunkter og ikke minst visdom.

halvor.de.flon@vid.no

Norsk forening for familierterapi

inviterer til

Systemisk kafé på Café Opera i Bergen.

Tirsdag 6.mars 2018 kl.19.00

Paolo Bertrando

intervjues av Lennart Lorås

Paolo Bertrando MD, PhD er psykiater og systemisk terapeut. Han er utdannet i Milano tradisjonen under veiledning fra Luigi Boscolo og Gianfranco Cecchin på 80 tallet. Han fungerte som systemisk veileder på Milan Center for Family Therapy fra 1993 til 2002 og som leder for Episteme systemic training center fra 2003 til 2012.

For tiden er han vitenskapelig leder for Systemic-Dialogical School i Bergamo, så vel som en internasjonal anerkjent foredrag og workshop holder, på en rekke områder knyttet til systemisk terapi verden over.

Han har i tillegg utgitt flere bøker, blant annet, *The Times of Time* (1993) and *Systemic Therapy with Individuals* (1996, begge skrevet sammen med Luigi Boscolo, og *The Dialogical Therapist* (2007)

Pris: Kr. 100,- for medlemmer av NFFT
Kr. 130,- for ikke-medlemmer

VELKOMMEN!

📖 NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene her får den til odel og eie.

Fagbokforlaget 2017

Red: Ottar Ness

Samlivsbrudd og parproblemer er noe av det mest stressende mennesker kan oppleve.

Det er forbundet med angst, depresjon, rusmisbruk, økt blodtrykk og relasjonelle konflikter, og har åpenbare omkostninger også for barn og øvrig familie, og samfunnet generelt. Stadig flere søker parterapi ved for eksempel familievernkontorer eller privatpraktiserende psykologer og parterapeuter når de opplever at forholdet er under press.

Fagfeltet er i vekst og utvikling, og med denne boka gis det et stort løft. Håndbok i parterapi består av 30 kapitler fordelt på tre deler. Del 1 gir en bred introduksjon, del 2 behandler ulike temaer som ofte kommer opp i parterapiarbeidet, mens del 3 presenterer ulike parterapeutiske tilnærminger og metoder. Kapitlene er gjennomgående illustrert med eksempler fra praksis og avsluttes med spørsmål for videre refleksjon. Boka vil være til nytte i både utdanning og terapeutisk arbeid.

Bidragstjerne: Elsa Almås, Harlene Anderson, Pia Camilla Aursand, Åse Randi Bakklund Hermanrud, Bente Barstad, Karin Barth, Bård Bertelsen, Paolo Bertrando, Trine Eikrem, Camilla Fikse, Anne Marie Fosse Teigen, Sissel Gran, Toril Hepsø, Jahn-Fredrik Holthe, Per Jensen, Ayna B. Johansen, Lena Kristiansen, Ragnvald Kvalsund, Øyvind Kvælo, Anne Kyong Sook Øfsti, Sari Lindeman, Lennart Lorås, Stephen Madigan, Agnar Meling, Jon Middelborg, Hilde Opstvedt, Esben Esther Pirelli Benestad, Toril Reitan, Catrin Sagen, Dimitrij K. Samoilow, Olea Smith-Kaland, Rolf Sundet, Frode Thuen, Terje Tilden, Anne Hedvig Vedeler, Jannicke Tindberg og Rune Zahl-Olsen.

Gyldendal 2017

Trygge barn

Kent Hoffman , Glen Cooper , Bert Powell

Føler du på presset om å være den perfekte forelder? Er du redd for å gjøre feil, og lur på om du er god nok?

I vårt strev etter å gjøre alt riktig risikerer vi å glemme hva barn virkelig trenger for å bli trygge og robuste. Forfatterne hevder i denne boken at trygg tilknytning er den viktigste grunnvullen vi kan gi barna våre, og viser hvordan vi kan utvikle trygg tilknytning gjennom modellen Trygghetssirkelen.

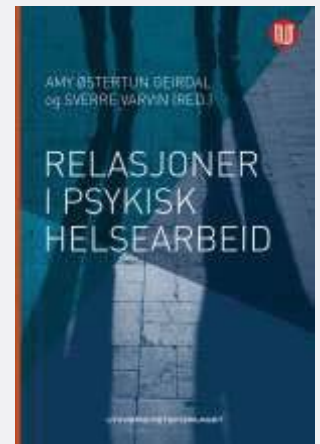
Universitetsforlaget 2017

Innføring i psykologiske perspektiver. 2. utgave

Liv Mette Gulbrandsen (red.)

I denne innførboken presenterer noen av Norges fremste fagformidlere, forskere og behandlere klassiske og nyere teorier som er relevante for faglig forståelse av barn og unges oppvekst og psykologiske utvikling. Andreutgaven er gjennomgående oppdatert på nyere forskning og teoriutvikling.

I boka bidrar også Per-Einar Binder, Bjørg Røed Hansen, Karsten Hundeide, Pernille Hviid, Jacob Klitmøller, Willy Tore Mørch, Geir Høstmark Nielsen, Sissel Reichelt, Jan Skjerve, Rolf Sundet og Lars Smith.

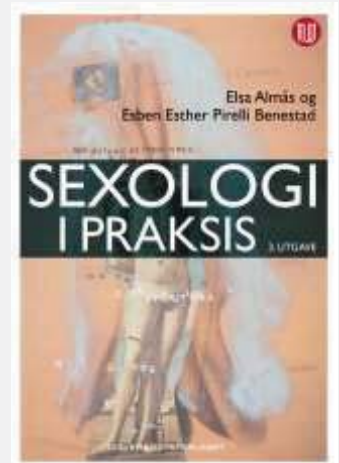

Universitetsforlaget 2017
Relasjoner i psykisk helsearbeid

Amy Østertun Geirdal (red.),
Sverre Varvin (red.)

Forandring og utvikling i psykisk helsearbeid skjer i relasjonen(e) mellom behandler(e) og klient(er), uansett hvilken behandlingsarena det dreier seg om og hvilken metode som brukes.

Forskergruppen i psykisk helsearbeid ved Høgskolen i Oslo og Akershus har gjennom flere år fokusert på relasjonsarbeidet både i forskning og undervisning og presenterer resultater av dette arbeidet ut fra kliniske, forskningsmessige og litterære perspektiver. Boken er et viktig bidrag til utviklingen av fagfeltet psykisk helsearbeid.

Universitetsforlaget 2017

Sexologi i praksis. 3. utgave

Elsa Almås, Esben Esther Pirelli Benestad

Dette referanseverket foreligger nå i en gjennomrevidert og til dels nyskrevet utgave, oppdatert med ny forskning og nyere forståelser av kjønn.

Sexologi i praksis gir en grunnleggende og omfattende innføring i faget sexologi. Forfatterne beskriver menneskelig seksualitet og hvordan terapeuter kan arbeide profesjonelt med den. De presenterer en grunnholdning som friskmelder seksualiteten fra forskjellige sykdomstyper.

Nye Bøker:

Gyldendal 2017

Den krevende foreldrerollen Familierettede intervensjoner

Helene Eng, Sigrun K. Ertesvåg,
Ivar Frønes, John Kjøbli

Relasjonen mellom barnet og de nærmeste omsorgspersonene har stor betydning for barnets utvikling. Nettopp derfor er familien en potent arena for forebyggende psykisk helsearbeid.

Av og til kan foreldrerollen bli utfordrende, men ved å gi familien god støtte kan man få til endringer som er avgjørende for hvordan livet til barnet eller ungdommen blir. Familiestøttende programmer, som de som presenteres i denne boken, har alle vist dokumentert effekt og er tilgjengelige i Norge.

Universitetsforlaget 2017

Anne-Lise Løvlie Schibbye, Elisabeth Løvlie

... Hva sier vi til Fredrik der han sitter alene i sandkassen? Hvordan setter vi grenser i møte med Lisas selvstendighets-kamp? Og hvordan hjelper vi Vilde ut av rommet sitt? Kort sagt, hvordan møte barn på måter som styrker deres selvfølelse, sosiale kompetanse og livsutfoldelse?

Med utgangspunkt i eksempler fra våre daglige liv med barn, viser forfatterne hvordan gode relasjonelle møter skapes og hvor skjebnesvangre de blir. Det er i relasjon til den andre at barnet styrker sin evne til å håndtere egne følelser og være trygg i seg selv. ...

Gyldendal 2017

Å mestre det vanskelige

Individrettede intervensjoner for barn og unge
John Kjøbli, Helene Eng,
Sigrun K. Ertesvåg, Ivar Frønes

Utviklingen av evidensbaserte intervensjoner har vært et svært viktig bidrag til å hjelpe barn og unge med psykiske helseproblemer.

I denne boken får leseren en samlet redegjørelse for åtte intervensjoner som alle har vist dokumentert effekt. Intervensjonene har til hensikt å hjelpe barn og unge til å mestre ferdigheter og utvikle strategier som er viktige for å trygge en best mulig psykisk utvikling. Vansker som tiltakene særlig retter seg mot er angst, depresjon, traumer og atferdsvansker. *Boken er en av fire som drøfter intervensjoner rettet mot barn og unge. ...*

Universitetsforlaget 2017

Barn og migrasjon

Mobilitet og tilhørighet
Hilde Lidén

Denne boka handler om hvordan migrasjon former barns oppvekst og medborgerskap er unik både i norsk og internasjonal sammenheng. Med utgangspunkt i et knippe portretter av barn og deres familier drøfter forfatteren hvordan barn berøres av transnasjonal mobilitet.

Bli bokanmelder.
Kontakt redaksjonen:
kariyk@online.no

INNHold METAForum 1-2018

FASTE SPALTER:	
Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side:	
Det lyriske hjørnet	-
Ris og ros	-
Kryssord / quiz	-
Nye bøker	41-42

ARTIKLER, REPORTASJER OG REFERATER:

Fra Førjulsseninarenes 20årsjubileum i Gamle Logen 2017:	
Åpning dag 1:	
Ved Metaforum	5
Sissel Gran i pleum	
Ved Kristin S. Breda	12
Per Jensen i plenum	
Ved Erna Henriette Tyskø	17
Åpning dag 2:	
Ved Metaforum	22
Vigdis Wie Torsteinsson	
Ved Kristin H. Dahl	26
Odd Arne Tjersland	
Ved Jan Stokkebekk og Meta.red.	32
Fra systemiske kafeer:	
Jim Sheehan på Litteraturhuset i Oslo	
Intervjues av Hans Chr. Michaelsen	
Ved Halvor de Flon	39

NB!

Systemisk kafé
på Litteraturhuset i Oslo
i Wergeland-salen

«Tabu, terapi og frydefull skam?»

En samtale mellom
Wenche Mühleisen

&

Anne Kyong Sook Øfsti

Tirsdag 24.april 2018
(dørene åpnes kl. 18.30)

Se www.nfft.no

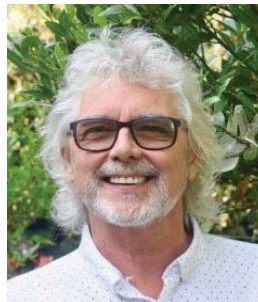

Avsender:
**NFFT: Norsk forening
for familierapi**
c/o Joe Soweby
Vesleveien 4, 1484 Hakadal

Norsk forening for familierapi
inviterer til
Systemisk kafé på Café Opera i Bergen.
Tirsdag 20.februar 2018 kl.19.00

Jim Wilson
intervjues av Petter Myhrer-Næss

Jim Wilson har jobbet som konsulterende familierapeut i Child and Family Psychological Health Service, Gwent, South Wales, Og for Oxleas NHS Foundation Trust Greenwich, London.

Han er også en uavhengig systemisk psykoterapeut, veileder og konsulent i helse- og omsorgstjenester i Storbritannia og Europa. Han har vært leder av Family Institute Cardiff, fra 1987-2001 og leder av Center for Child Focused Practice ved Institute of Family Therapy London (2001-2005). Han er en av grunnleggerne av The Open Network for Dialogical Practices

I samtaler legger han vekt på å fremme kreativiteten til klient og terapeut for å bedre omstendighetene til begge parter. samtaler er et fellesprosjekt fremfor en ekspert drevet oppgave.

Pris: Kr. 100,- for medlemmer av NFFT
Kr. 130,- for ikke-medlemmer

VELKOMMEN!